

Sogn regionråd

Rapport

Leidang

Kystlei Sognefjord

Forprosjekt

29. mai 2009

Marny Tønnessen og Ralph Krüger

Samandrag

Visjonen for prosjektet Leidang Kystlei Sognefjord er å leggja til rette for berekraftig bruk av fjorden, slik at kulturarven knytt til fjorden vert vidareført.

Rapporten presenterer korleis det let seg gjera å etablera og drifta ein flåte av tradisjonelle sognebåtar for utleige.

Generelt

- Leidangen *kan* realiserast, båtane vil altså kunne byggast og brukast.
- Det er *føresetnader og tilhøve* i alle 8 kommunane til å delta i Leidangen. Det vart også funnet både *folk og interesse* til å delta i nesten alle kommunane.

Drift/økonomi

- Etableringa av flåten må styrast *sentralt* av eit sakkunnig prosjektstyret. Målsetjinga kan vere at deltakarer overtar eigarskap og styrer Leidangen etter kvart sjølv innom eit, eks samvirkeleg.
- Leidang prosjektet er budsjettert med ein totalkostnad av *2.5 mill. kroner*; derav ca.1.5 mill. kroner til bygging av 16 nye båtar og ca 1 mill. kroner til drift og prosjektleiing i perioden 2010-2014.

Forventa resultat i 2015

- Leidangen er eit tilbod til utleige av sognebåtar til dags- og overnattingsturar, til kurs, guida turar og arrangement på eigna plassar hos forskjellige deltakar i kommunane i indre Sogn.
- Leidangen er ikkje gevinstorientert, men drifta vil gå i balanse
- Leidangen bidreg, på tvers av kommunegrensene, til eit meir berekraftig reiseliv, tek vare på viktig kulturarv, forbetrar aktivitetstilbodet til lokalbefolkinga og fjorden vil koma meir i sokjelyset.

Innhald

1	Innleiing.....	4
1.1	Bakgrunn.....	4
1.2	Prosjektmål	4
1.3	Organisering.....	5
1.4	Tidsplan.....	5
1.5	Aktivitet i styringsgruppa	5
1.6	Informasjonsinnhenting.....	5
2	Bygging og oppussing av båt	6
2.1	Type båtbygging.....	6
2.2	Aktuelle båtbyggestader	6
2.3	Finansiering av båtane.....	10
3	Ansvar og eigarskap av båtane.....	10
4	Type driftssystem	11
4.1	Organisasjon	11
4.2	Oppgåver til prosjektstyret.....	12
4.3	Økonomi	13
5	Plan for aktuelle aktivitetar, bruk og formidlingstiltak	16
5.1	Utleigestasjonar	16
5.1.1	Koordinering og tryggleik	26
5.1.2	Forsikring	27
6	Konklusjon	28
	Vedlegg 1 - Døme på partnaravtale mellom utleigar og Indre Sogn Kystlag	30
	Vedlegg 2 - Døme på partnaravtale mellom partnar, leigetakar og eigar	31
	Vedlegg 3 - Budsjettforslag Leidang 2010-2015 / drift og båtbygging.....	32
	Vedlegg 4 - Resultata frå spørjeskjemaundersøking.....	33
	Vedlegg 5 - Døme frå Indre Sogn Kystlag på informasjon til bruk ved utleige.....	36

1 Innleiing

1.1 Bakgrunn

Visjonen for prosjektet Leidang Kystlei Sognefjord er å legga til rette for berekraftig bruk av fjorden slik at kulturarven knytt til fjorden vert vidareført til alle kommunane og fjordarmane i Indre Sogn.

Forprosjektet er sett i gang og finansiert av Sogn regionråd, med støtte frå Sogn og Fjordane fylkeskommune. Prosjektet er eit samarbeid mellom Sogn regionråd, De Heibergske Samlinger – Sogn folkemuseum og Indre Sogn Kystlag.

Målsetjingane er å ta vare på båtbyggetradisjonane, og få i gang tradisjonell bygging av sognebåtar og vidare få aktivitet på og ved Sognefjorden ved å etablera ein "flåte" av tradisjonelle sognebåtar for utleige. Personar med fagkompetanse i tilknyting til bygging av tradisjonsbåtar har saman med lokallaget Indre Sogn Kystlag, Forbundet Kysten, DNT og Friluftsråda allereie i 2006 etablert eit tilbod til turistar, skular og arrangement med utleige av sognbåtar i Kystled Nærøyfjord.

Prosjektet Leidang Kystlei Sognefjord kan bli ei storstila fellessatsing i regionen Indre Sogn. Prosjektet kan gje utvikling i infrastruktur og tilbod til storskala friluftsarrangement, næringsutvikling, opplæring, oppleveling til refleksjon og rekreasjon etter prinsipp frå eit berekraftig reiseliv: Bevaring av natur, kultur og miljø – Styrking av dei sosiale verdiane og som på sikt opprettheld økonomisk levedugleik.

Lokalt er Kystled Nærøyfjord partnar under Nærøyfjorden Verdsarvpark. Nasjonalt er Kystled Nærøyfjord allereie knytt til eit stort nettverk av landsomfattande kultur og friluftsorganisasjonar som DNT-FK-FL Internasjonalt er Kystledane i Norge knytte opp i mot Nordsjøløypene, som er ei stor satsing for å fremja friluftslivet og turisme i alle landa rundt Nordsjøen.

Satsinga med prosjekt Leidang Kystlei Sognefjord vil kunne bygge vidare på eksisterande tilbod i Nærøyfjorden og utvida tilboden til fleire utleigarar og brukarar. Det vesle eksisterande tilboden i indre Sogn har fått mykje positiv respons og det er difor naturleg å vurdera vidareutvikling av satsinga, med bygging av fleire nye båtar og gje tilbod med utleige av ein "flåte" med sognebåtar i fleire fjordarmar i regionen vår i Indre Sogn.

1.2 Prosjektmål

Prosjektet har følgjande mål:

- prosjektet skal stimulere til auka aktivitet på og ved Sognefjorden, gjennom å etablera ein "flåte" av tradisjonelle sognabåtar
- prosjektet skal auka kunnskapen og medvitnet om fjorden og fjordkulturen
- prosjektet skal ta vare på båtbyggingstradisjonane

Forprosjektet sine mål:

- Avklara korleis det let seg gjera å få eit system for bygging og oppussing av båtar, kvalitetssikring, drift og vedlikehald, eigarskap og finansiering i kommunane i Indre Sogn
- Laga plan for aktivitet, bruk og formidlingstiltak
- Finna fram til aktuelle samarbeidspartnarar
- Kartleggja stader som kan bli aktivisert og stimulert gjennom prosjektet

1.3 Organisering

Prosjektleiarar har vore Marny Tønnesen (60% frå 1. desember 2008) og Ralph Krüger (40% frå 15. januar 2009).

Prosjektet har ei styringsgruppe samansett av:

Olav Ellingsen, Sogn regionråd (leiar i styringsgruppa)

Aage Engesæter, De Heibergske Samlinger – Sogn Folkemuseum

Cecilie Bugge, Indre Sogn Kystlag

1.4 Tidsplan

Forprosjektet har følgjande tidsramme:

Oppstart:	1. desember 2008
Ferdigstilling:	15. mai 2009
Sluttrapport	29. mai 2009

1.5 Aktivitet i styringsgruppa

Styringsgruppa har sidan konstitueringsmøte 10. desember 2008 gjennomført 5 møte, eit møte med referansegruppa og prosjektleiar har delteke på 2 seminar.

1.6 Informasjonsinnhenting

Med bakgrunn i måla for forprosjektet har prosjektleiinga gjennomført ei omfattande informasjonsinnhenting. Vår referansegruppe har bestått av dei 8 kommunane i regionen. I tillegg har vi vore i kontakt med enkelpersonar, faggrupper, lag og organisasjonar som er knytt opp mot ulike fagområde innan båtbygging, opplæring og reiseliv.

Gjennom dialog med fagpersonar, informasjonshenting frå ulike tidsskrift og nettsider, har vi kartlagt behov og mogelege satsingar innan naturbasert undervising, turisme og friluftsaktivitetar i Sogn.

Styringsgruppa har hatt kontinuerleg kontakt via e-post og telefon mellom styremøta for oppfølging og informasjonsinnhentinga.

2 Bygging og oppussing av båt

Denne delen tek for seg ulike typar båtbygging, aktuelle båtbyggestadar for kvar kommune og finansieringsplan for investering av båtane.

2.1 Type båtbygging

Det er teke utgangspunkt i eit utval av potensielle fagområde, og utarbeidde ei oversikt på byggemetodar og samarbeidspartar i ei matrise. Målet er å verna om kunnskapen av den eldste båtbyggemetoden frå Sogn, for å vidareføra kunnskap, opplæring og bruken av den.

Det har vore naturleg å kontakta tre båtbyggjarar som eventuelt kan byggja sognebåtar til prosjektet Leidang Kystlei Sognefjord. Dei tre er som følgjer:
Hardanger Fartøyvernsenter, Ornes Båtbyggeri as og Jon Jacobs frå Engøyholmen i Stavanger.

Båttype ca 18 fot	Båtbyggjar	Byggemetode	Pris (sjøklar)	Tradisjon
Sognefæring	Ornes Båtbyggeri	Laminerte limte bord (lett type)	Kr 87.000,-	Frå 1970-talet
Sognefæring	Hardanger Fartøyvernsenter	Tradisjonsbåt gamal type	Kr 90.000,-	Frå 1900-talet
Kystledbåt rigga med luggersegl	Hardanger Fartøyvernsenter	Tilpassa nye marknader	Kr 97.000,-	Frå 1990-talet
Sognefæring	Jon Jacobs Fagmann	Tradisjonsbåt med djupe røter	Kr 95.000,-	Frå 1700-talet

Ut i frå denne matrisa sette styringsgruppa opp framlegg til satsingsområde og kontaktnett.

Både ”æring”, ”færing”, ”seksæring” og ”åttring” synleggjer den eldste båtbyggingsmetoden frå Sogn og har røter og tradisjonar heilt tilbake til Vikingtida.

Styringsgruppa tilrår at prosjektet satsar på å byggja sognebåtar med tradisjonar tilbake til 1700-talet.

2.2 Aktuelle båtbyggestader

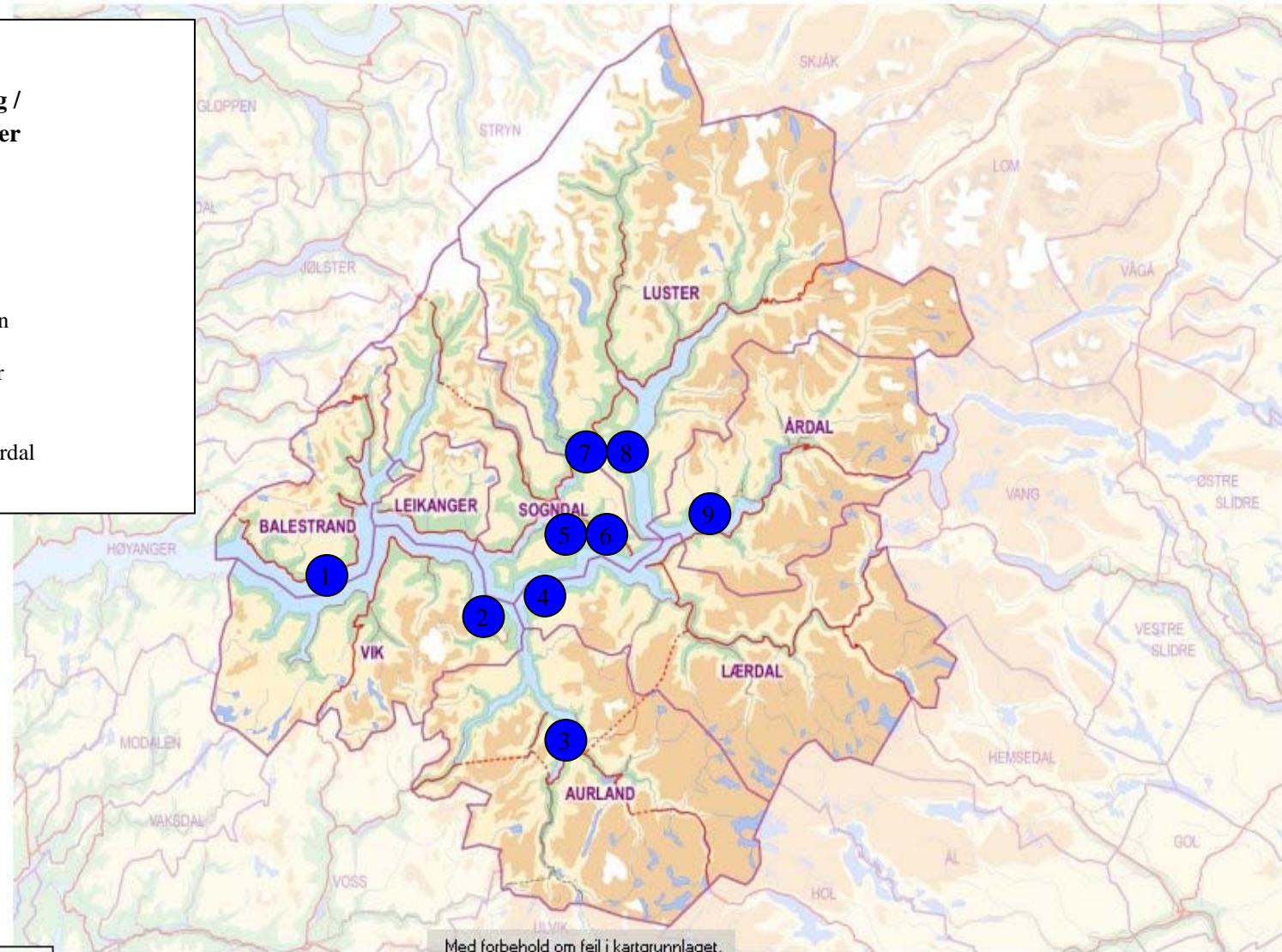
Styringsgruppa ser også potensialet for at det kan verta etablert kompetansesenter for både læring og næring med båtbygging og oppussing av tradisjonsbåtar. Det er innhenta informasjon frå alle kommunane om tilgang på areal for tilrettelegging av båtbygging. Styringsgruppa har fått positive signal frå kommunane til prosjektet. Oppsummeringa av svara frå kommunane nedanfor viser dette. Leikanger kommune har ikkje gitt tilbakemelding til prosjektleiinga. Kartet viser aktuelle stader for båtbygging/kompetansesenter.

Båtbygging / Kompetansesenter

(aktuelle stader)

1. Kvamsøy
2. Fresvik
3. Aurland
4. Frønningen
5. Eidet
6. Kaupanger
7. Solvorn
8. Urnes
9. Indre Offerdal

Aurland kommune

Det finst, eller er under utarbeiding, reguleringsplanar for alle tettstadene i kommunen, inkludert strandsonene. I kommunen vil det vera mogeleg å setja i gang bygging av tradisjonsbåtar.

Johan Høl sin kunnskap om bygging av Sognebåten er teken vare på gjennom eit prosjekt i regi av Sogn Jord- og Hagebruksskule i Aurland, De Heibergske Samlinger og Indre Sogn Kystlag i 2005/2006.

Aurland kommune meiner dei kan ivareta:

- Tilgang på kompetanse (menneske og kunnskap)
- Tilgang på egna materiale
- Tilgang på byggelokale

Balestrand kommune

På Kvamsøy (på fastlandet) kan ei eventuell båtbygging vera godt eigna. Firmaet Tretema as, som er under etablering, har som mål å bygge opp eit kunnskapssenter for trebruk, med særleg vekt på lauvtre og furu. Dei har bygd opp eit stort grindbygg for lagring av skore vyrke. Dei vidare planane er eit verkstad/utsillingslokale og tørke. Dei siste åra har Bergen Arkitektskole nytta området til å lære seg bruk av tre samt bygd ulike prosjekt.

Det har også vore eit kurs i stokkbåtbygging på Kvamsøy. Tretema har elles eit mobilt sagbruk. På Kvamsøy ligg det også eit lite sagbruk.

Luster kommune

Sjø-/strandareala i og nær bygdesentra i Luster er i det vesentlege regulerte. Det er ikkje regulert område for bygging av tradisjonsbåtar.

Solvorn

Grendalaget i Solvorn har teke kontakt med prosjektleiinga og vist interesse for både bygging og restaurering av tradisjonsbåtar. Solvorn har eit levande naust- og strandsitjar miljø. I tidlegare tider var det også båtbygging på staden. Grendalaget ønskjer å få til ei utvikling med aktivitet ved eksisterande kai- og naustanlegg, med kontakt over til Urnes.

Urnes

På Urnes ligg Ornes Båtbyggeri as som har lange tradisjonar med bygging og restaurering av tradisjonsbåtar. På Urnes ligg også Urnes stavkyrkje som er under Riksantikvaren sitt oppsyn. I den endelige verneplanen til UNESCO på Urnes (verneplan vert ferdig i slutten av mai), er det ytra ønske om ei vidareføring av tradisjonar med bygging av båtar etter Riksantikvaren sine prinsipp.

Lærdal kommune

Lærdal ser føre seg at Frønningen hadde vore ein god stad for bygging av tradisjonsbåtar. Der er det godt trevirke på åsen, og staden er fantastisk plassert ved fjorden. Dette føreset sjølvsgart medverknad og interesse frå dei fastbuande og grunneigarane på Frønningen. Det er dei som må få eit eigarforhold til dette. Elles er det lite tradisjon for båtbygging i Lærdal.

Sogndal kommune

Eidet

Småbruket som båtbyggjaren Svein Henjesand eigde med verkstad, hus og naust like ved fjordstranda i Eidet, vart testamentert til De Heibergske Samlinger. Husa og verkstaden står tome og kunne gjerne ha vorte eit levande museum om ein båtbyggjar hadde kunna etablert seg der på nytt. Det er gode tilhøve for å bygge båtar og med god tilgang til stø og naust.

Kaupanger

På Kaupanger ligg Sogn Fjordmuseum like ved Amblabukti der også Indre Sogn Kystlag har sin base. Det er for tida ikkje avklart om båtbygging kan bli aktuelt på staden.

Vik kommune

Vik kommune har om lag 100 km strandsone. Historisk har fjorden vore hovudvegen for ferdsel. Det viser att i dei talrike naust- og båtstøer langs fjorden. Eksisterande kommuneplan legg ikkje hindringar i vegen for anlegg med tradisjonsbåtar, men har ikkje peika ut spesielle område for formålet.

Fresvik

Hamn og landingsforhold er eigna for tradisjonsbåtar. Der er eit eksisterande naustmiljø, "Notanaustet", kan vera aktuelt som base for båtar og aktivitet. Der er også tilgang på verkstadbygg og lokal furu til skipstømmer. Det er vist lokal interesse for eit båtbyggingsprosjekt.

Årdal kommune

Det verneverdigane anlegget i Indre Offerdal med dobbeltaust, sjøbu med verkstad, lager og bustadhus samt ein nyrestaurert gammal tømmerkai har store potensiale for å få i gang bygging av tradisjonsbåtar.

Anlegget til Årdal kommune i Indre Offerdal er til leige for interessentar.

2.3 Finansiering av båtane

Finansieringsplan for investering av båtane:

Utgifter/innkjøp	2010	2011	2012	2013	2014	Totalt 2014
	(2 båtar)	(3 båtar)	(3 båtar)	(4 båtar)	(4 båtar)	(16 båtar)
Båtkjøp	180 000	270 000	270 000	360 000	360 000	1 440 000
Udstyr	6 000	8 000	8 000	12 000	12 000	46 000
Sum	186 000	278 000	278 000	372 000	372 000	1 486 000

Inntekter	2010	2011	2012	2013	2014	Totalt 2014
Kommunane	93 000	139 000	139 000	186 000	186 000	743 000
Den sentrale Kystledgruppa	93 000	139 000	139 000	186 000	186 000	743 000
Sum	186 000	278 000	278 000	372 000	372 000	1 486 000

Tabell 1 Finansieringsplan for investering av båtar i perioden 2010-2014

Vi kan søkje den sentrale kystledgruppa opptil 50% av totale investeringskostnader. Styringsgruppa føreslår at kommunane yter ein eingongsinvestering på 50%. Andre aktuelle bidragsytarar vi kan søkja om midlar frå kan vera t.d. Sogn og Fjordane Skogselskap, Innovasjon Norge, Sogn og Fjordane Skogeigarlag, Kulturminnefondet, Riksantikvaren, Sparebankstiftinga og eventuelt private investorar og ressursselskap lokalt i kommunane. Dette kan redusera kommunane sin investeringsdel.

3 Ansvar og eigarskap av båtane

Styringsgruppa føreslår at kommunane og Indre Sogn Kystlag kan stå som eigarar av båtane. Aktørane kan kjøpe andeler i Leidangen og stå som medeigarar i eit etterkvart felles samvirke. Det kan utarbeidast partnaravtalar med til dømes ei ansvarsfordeling i avtalen. Døme på ein slik avtale går fram av vedlegg 1.

Potensielle samarbeidspartnarar vil inngå i eit samarbeid med partnaravtale. Partnaravtalen inneber eit forpliktande og gjensidig ansvarstilhøve mellom partnar, leigetakar og eigaren av Leidangen. Døme på ein partnaravtale mellom partnar, leigetakar og eigar av Leidangen går fram av vedlegg 2.

4 Type driftssystem

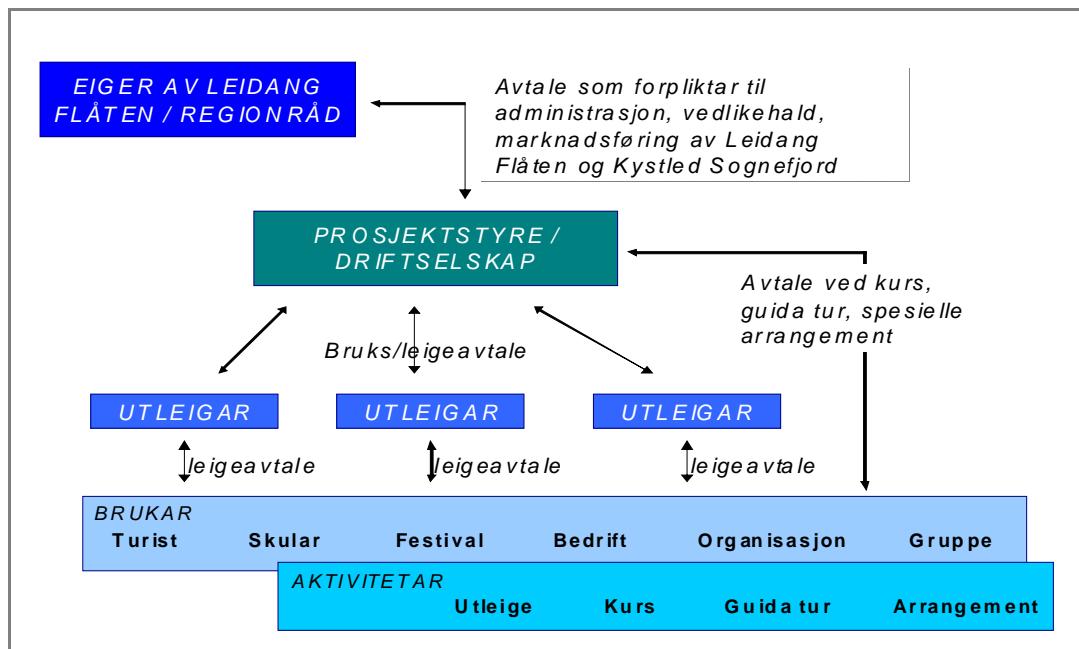
4.1 Organisasjon

Organisasjonsmodellar som vert drøfta er nøydd til å ha ein ting til felles – brukarar og nokon som tek seg av båtane, dvs utleigarane i dei fleste tilfelle. Med det som basis kan ein no stille seg spørsmålet om eit overordna hierarki: Skal aktivitetar hos brukaren og utleigaren styrast sentralt eller ikkje? Kvar modell har sine klare fordeler og svakheiter, jf tabell 2.

<i>Drift med sentral styring</i>	<i>Drift utan sentral styring</i>
PLUSS <ul style="list-style-type: none"> • Prosjektet blir eitt og meir synleg • Betre koordinering av marknadsføring, vedlikehald og organisasjonen • Betre kommunikasjon mellom deltakarer • Kvalitetssikring gjennom samla kompetanse • Det kan gjevast nødig ”push” der det stoppar opp • Meir brukarvennleg MINUS <ul style="list-style-type: none"> • Meir kompleks struktur • Administrasjon må finansierast 	PLUSS <ul style="list-style-type: none"> • Enkelt, sjølvregulerande system utan kostnader til overordna organisasjon MINUS <ul style="list-style-type: none"> • Heilskapen forsvinn utan felles marknadsføring, prosjektet er mindre synleg • Tryggleik og fagkompetanse kan ikkje garanterast utan felles kvalitetssikring • Vanskelegare å tilrettelegga for større grupper ved arrangement og kurs • Sjølvregulering kan føre til at prosjektet stansar delvis eller fullstendig • Vil truleg ikkje starte opp av seg sjølv

Tabell 2 Fordelar og utfordringar ved to ulike organisasjonsmodellar

Styringsgruppa rår til å bruke ei sentral styringseining til Leidangen, sjå figur 1. Det er ein føresetnad for at prosjektet blir starta i det heile teke. Ei slik løysing vil vera den beste løysinga med omsyn til å ivareta tryggleik og kvalitet.

Figur 1 Organisasjon og avtaleforhold ved drift under sentral styringseining

4.2 Oppgåver til prosjektstyret

I hovudprosjektet bør driftssystemet byggast opp slik at drifta etterkvar kan bli overteken og styrt i fellesskap av dei som disponerer båtane.

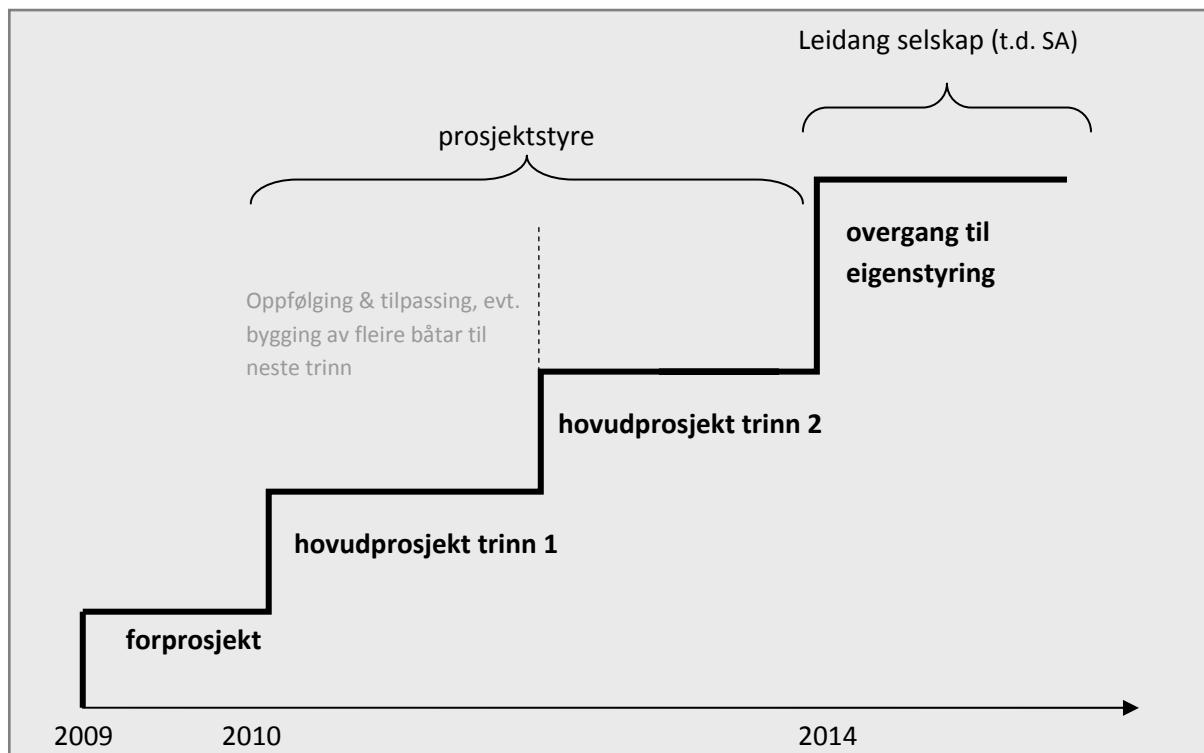
Hovudoppgåva til eit prosjektstyre er å utvikla og oppretta organisasjon og rutinar fram til 2014. Dette betyr at Leidangen på slutten av hovudprosjektet må vere etablert med omsyn til plassering, marknadsføring, administrasjon, tryggleik og økonomi. Opplisting av oppgåver:

Utvikling

- Utvikling av organisasjon og overordna driftsrutinar for felles bestillingssystem til alle aktivitetar, felles bokføring, felles marknadsføring, felles tryggleik, felles opplæring, vedlikehald og anna felles samarbeid
- Etablering av nye Leidangstasjonar, dvs. planlegging av drift som utleige, turforslag, lokal tryggleiks- og marknadsføringstiltak, formulering av partnarskapsavtaler og oppfølging
- Integrasjon av Leidangen i samarbeidsprosjekt som til dømes Nasjonale Kystled og Nordsjøløyra

Vanleg drift

- Oppfølging av overordna oppgåver til dømes felles bestilling, marknadsføring, bokføring/ rekneskap og avtaler
- Koordinering mellom aktørane i Leidangen og gjennomføring av møte, kurs mv.

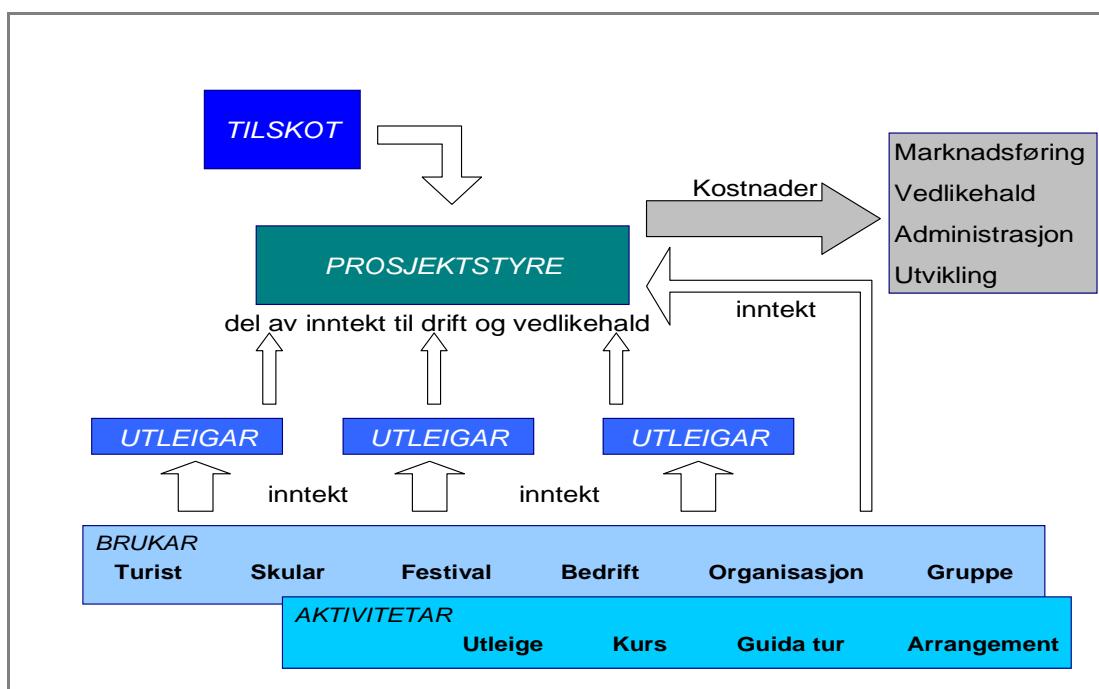
Figur 2 Tidsramme og terskler - frå forprosjektet i 2009 fram til Leidangen skal vere klar til eigenstyring av sine deltagarar i 2014.

Arbeidsinnsats og behov for administrasjonen vil vere større under oppstarten og blir redusert gradvis i løpet av denne perioden. Ved overgangen til eigenstyring av utleigarane og evt. andre aktive aktørar skal Leidangen fungere mest mogleg sjølvstendig og med minst mogleg overordna administrasjon. Aktørane i Leidangen kan juridisk organiserast som til dømes eit samvirkelag, SA.

Det vert tilrådd å dele sjølve hovudprosjektet i fleire periodar. Omfanget av satsinga, til dømes bygging av fleire båtar, vil i neste trinn bli vurdert utifrå resultatet og erfaringar frå det første trinnet. Det vil gi ein sjanse til tilpassingar og kan redusera den økonomiske tapsrisikoen.

4.3 Økonomi

Ein viktig faktor i modellen er at utleigarane tek seg av ein stor del av drifta i sesongen, det vil vere den største delen av servicen imot brukarane. I dei fleste tilfelle skal båtutleige vere integrert i allereie eksisterande reiselivsverksem, til dømes overnatningsstad og turistinformasjon. Inntekter frå utleige vil bli brukt til å dekka (deler av) kostnadane (sjå figur 3.) Her vert det brukt ein fordelingsnøkkel; til dømes har Kystled Nærøyfjord til no fordelt inntekta slik - 80% til utleigaren og 20% til Indre Sogn Kystlag.

Figur 3 Hovudtrekka i pengeflyten ved sentral styrt driftsløysing

Finansieringsforslaget/budsjettet til Leidangen fram til 2015 skisserer ei mogleg løysing (sjå tabell 3 og vedlegg 3). Målstreken er eit positivt resultat i 2015. Den inneheld premissen om gradvis reduserte driftskostnader ved samtidig gradvis aukande inntekter pga av at fleire båtar vert utleid til ein aukande pris. I det følgjande vert faktorane til budsjettet beskrive.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Storleik av Leidangflåten*	5 båtar	8 båtar	11 båtar	15 båtar	19 båtar	19 båtar
Økonomisk verdiskaping totalt **	kr 45 720	kr 105 608	kr 177 008	kr 314 440	kr 460 095	kr 580 956
Eigenfinansiering (driftsinntekter til prosjektstyre)						
Utleige 40% ***	kr 14 000	kr 33 600	kr 57 750	kr 108 000	kr 161 500	kr 205 200
Kurs/guida tur/arrangement	kr 10 000	kr 20 000	kr 30 000	kr 40 000	kr 50 000	kr 60 000
Anna	kr 720	kr 1 608	kr 2 633	kr 4 440	kr 6 345	kr 7 956
Inntekt til prosjektstyre	kr 24 720	kr 55 208	kr 90 383	kr 152 440	kr 217 845	kr 273 156
Tilskot						
Sogn regionråd	kr 175 450	kr 152 900	kr 147 400	kr 134 660	kr 92 355	-
Sogn og Fjordane fylkeskommune/ Innovasjon Norge evt. andre	kr 150 730	kr 97 692	kr 57 018	-	-	-
Tilskot totalt	kr 326 180	kr 250 592	kr 204 418	kr 134 660	kr 92 355	-
Kostnad						
Vedlikehald	kr 17 500	kr 28 000	kr 38 500	kr 52 500	kr 66 500	kr 66 500
IKT/kontor	kr 10 000	kr 8 500	kr 7 500	kr 6 500	kr 6 500	kr 5 000
Lønn	kr 205 000	kr 182 500	kr 159 500	kr 136 000	kr 138 500	kr 95 000
Marknadsføring	kr 41 000	kr 17 000				
Anna	kr 77 400	kr 69 800	kr 72 300	kr 75 100	kr 81 700	kr 76 100
Kostnader totalt	kr 350 900	kr 305 800	kr 294 800	kr 287 100	kr 310 200	kr 259 600

Tabell 3 Oversikt til Leidang driftsbudsjet 2010-2015. Detaljert budsjett finst i vedlegg 3.

- * Inkludert er 3 allereie eksisterande båtar frå Kystlei Nærøyfjord
- ** Tilsvarer samla inntekt, dvs summen av inntekt til prosjektstyre pluss utleigeinntekt hos utleigaren
- *** Fordelingsnøkkelen 60:40, dvs 60% av utleigeinntekt blir hos utleigaren, 40% finansierer drifta til prosjektstyret

Inntekt

Dei mest relevante parameter på inntektssida er: tal brukarar, tal båtar, prisen og fordelingsnøkkelen / utleigardelen.

Prognosene fram til 2015 tek utgangspunkt i ulike liknande prosjekt eller føretak. Desse kan berre bli teknar som indirekte referanse fordi Leidangen ikkje har samanliknbare prosjekt i omfang, målsetjing og plassering.

- Tal utleigedøgn var i snitt pr båt 20 i 2007 og 25 i 2008 for Kystled Nærøyfjorden. Kystleia blei ikkje organisert av tilsett prosjektleiarar, men med eigeninnsats i fritida. Marknadsføringa har endå potensial til forbetring og utbygging.

- Tal frå andre kystleier i Noreg varierer; på toppen i 2005 var Kystled Indre Oslofjord med 8 båtar og 700 uteigedøgn/sesong og Kystled Salten med berre 3 båtar og 150 uteigedøgn/sesong. Hos disse Kystleiene vart båt lånt ut gratis saman med leige av hytte.
- Sogn Fjordmuseum i Kaupanger leigde ut plastbåtar med påhengsmotor. Etter at motorane blei fjerna pga tryggleiksomsyn, var det nesten ikkje uteige lengre. Det var tungrodde plastbåtar og tilbodet blei ikkje ekstra marknadsført.
- Eit føretak i Rogaland, organisert som AS, har gitt tilbod om blant anna uteige av tur-robåtar dei siste år. Dagleg leiari til føretaket oppfatta ikkje bedrifta som ”vellukka”, men var overtydd om at det eksisterer ein marknad hos dei danske og tyske klubbroarane. Han meinte at skal ein satsa så må ein bygge det opp profesjonelt. Føretaket var gevinstmotivert og brukte moderne tur-robåtar til uteige og større tradisjonsbåtar til guida turar og arrangement.
- Aktivitetsbedrifta med kajakktilbod i Sogn forsyner mest truleg meir enn 5 000 gjester per sesong; mesteparten ligg i Verdsarvsparken med utgangspunkt i Gudvangen og Flåm. Kajakkpadling og roing har ei delvis overlappande målgruppe, men kajakkpadling er for tida truleg meir populært og blir marknadsført sterkare i det norske reiselivet.

I døme til budsjettet for året 2015 har Leidangen 19 båtar med gjennomsnittleg 60 uteigedøgn per båt à 450kr/uteige. Utleigaren får 60% av leigeinntektene. Med cirka 3 gjester per uteige vil Leidangen ha 3400 gjester i heile Sogn (sjå vedlegg 3). Etter ei totalvurdering vil vi karakterisere ei slik utvikling som `optimistisk realisme`.

Med på inntektssida er sal av guida turar, kurs og andre arrangement som gir direkte inntekt til Leidangen. Viss Leidangen er sentralt styrt - og dermed i det heile teke er i stand til å organisere tilbodet - vil ei utvikling opp til kr 60 000 til 2015 ikkje vere problematisk.

Kostnader

Forslaget går ut ifrå at i perioden 2010-2015 vil ein del kostnader auka medan ein del kostnader kan reduserast.

Aukande kostnader er slike som er avhengige av storleiken av Leidangflåten, til dømes vedlikehald og forsikring. Kostnader som er knyta til administrasjonen skal gradvis reduserast som m.a. lønn til prosjektstyret, kontor/IKT og reiseutgifter. Tanken som ligg bak er at det vil brukast forholdsvis meir tid og innsats til oppstarten og for å etablere bedriftsrutinar. Dei budsjetterte lønnskostnadene går ut frå ein 40% stilling i 2010 gradvis redusert til 25% i 2014. Stillingsstorleik markerer eit minimum til å oppretthalde framdrifta. Inkludert i marknadsføringskostnadane til første året ligg etableringa av ei ny heimeside. Transportutgifter vil auka samtidig med aukande aktivitet/uteige.

Tilskot

Budsjettet viser eit negativ resultat i perioden 2010 – 2014. Behova til samla tilskot til drifta vil altså vere summen, kr 1 008 205,- .

Styringsgruppa foreslår at Sogn regionråd yter tilskot opptil 50% av driftskostnadane og meirbehov vert dekka av tilskot frå Sogn og Fjordane fylkeskommune, eventuelt Innovasjon Norge. I budsjettforslaget er det totalt kr 702 765,- frå Sogn regionråd og kr 305 440,- frå Sogn og Fjordane fylkeskommune.

Oppsummering

Leidangen må koordinerast sentralt. Dette gjeld spesielt i oppstartfasen. I den første perioden vil Leidangen ikkje kunne driftast utan ekstern finansiering/tilskot. Med eit kompetent styre, god struktur og tilspissa marknadsføring kan målsetjinga vere at inntekta etterkvart koma til å dekka kostnadane. Etter etableringa kan Leidangen ordnast som fellesskap/samvirkelag og vidareførast av sine medlemmar/eigarar.

5 Plan for aktuelle aktivitetar, bruk og formidlingstiltak

5.1 Utleigestasjonar

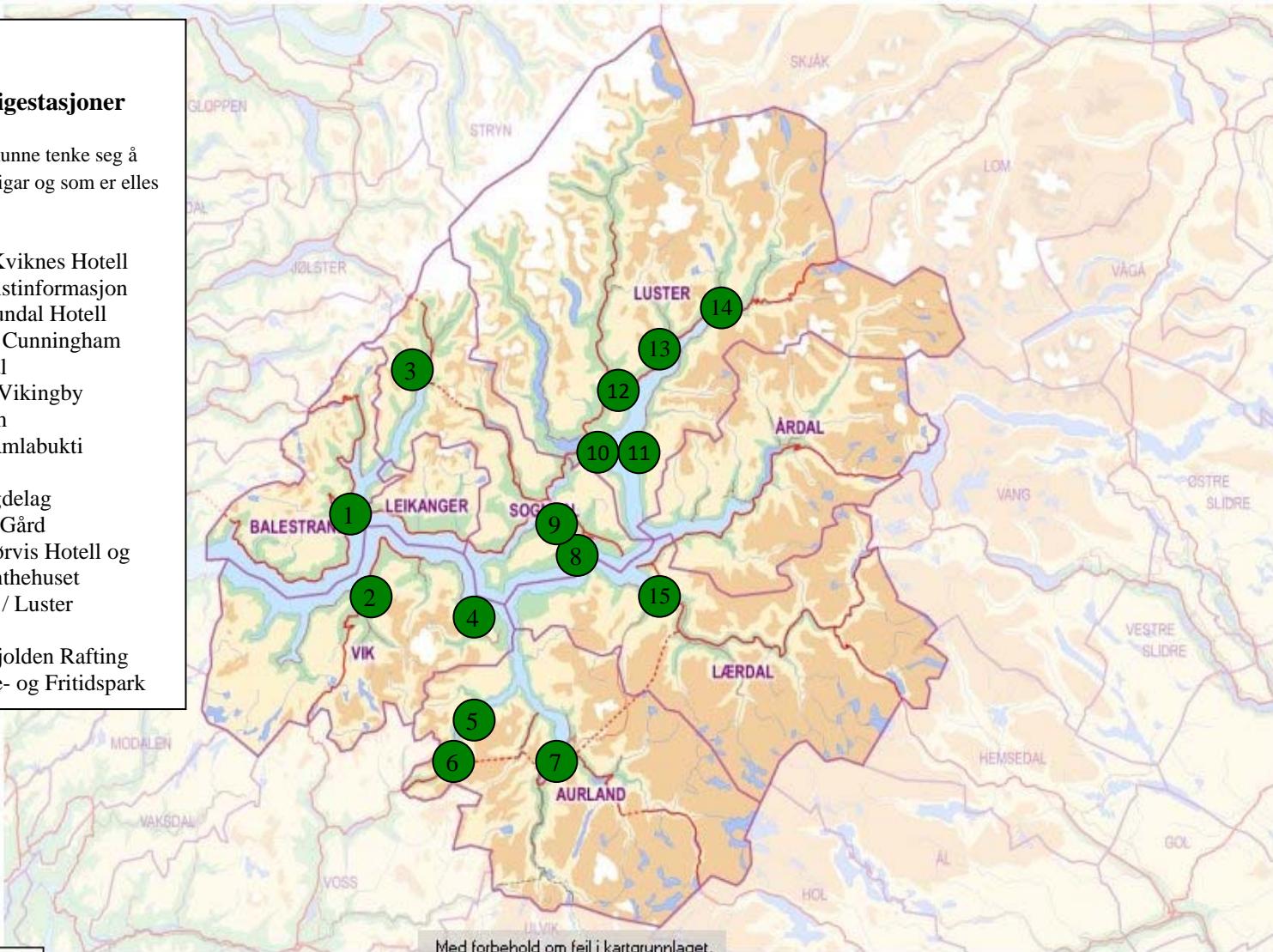
Nedanfor følgjer ei oversikt og framlegg til plassering av utleigestasjonar i kvar kommune. Det er teke med alle stader der det er både tilhøve og folk som har vist interesse til å delta i Leidangen. Informasjonen er innhenta frå kommunane, gjennom møte, førespurnad og spørjeundersøking (vedlegg 4).

Leidang utleigestasjoner

(berre stader der folk kunne tenke seg å engasjere seg som utleigar og som er elles eigna til utleigedrift)

1. Balestrand / Kviknes Hotell
2. Vikøyri / Turistinformasjon
3. Fjærland / Mundal Hotell
4. Fresvik / Dee Cunningham
5. Bakka, Dyrdal
6. Gudvangen / Vikingby
7. Aurland, Flåm
8. Kaupanger, Amlabukti
9. Eidet
10. Solvorn / Bygdelag
11. Urnes, Urnes Gård
12. Marifjøra / Tørvis Hotell og Kroken / Munthehuset
13. Høyheimsvik / Luster Fjordhytter
14. Skjolden / Skjolden Rafting
15. Lærdal / Ferie- og Fritidspark

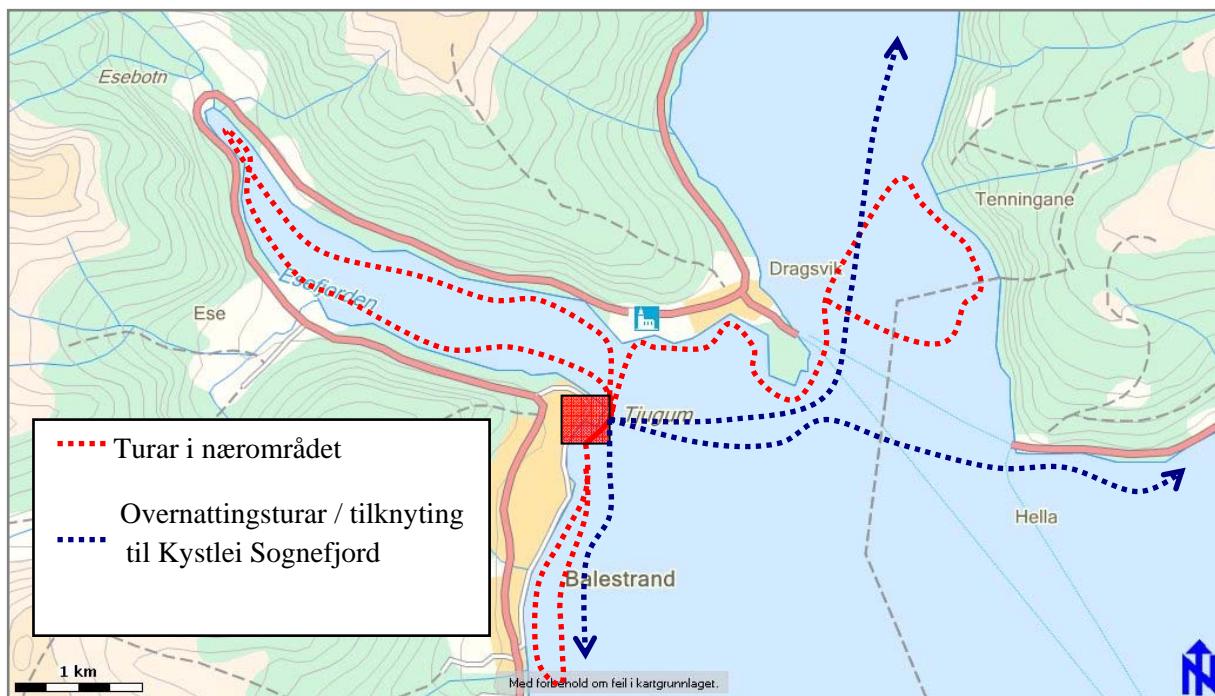

Balestrand

Balestrand er predestinert som medspelar i prosjektet og ligg nesten optimalt til som både utgangspunkt for dagsturar i nærområdet og som ein del av Kystlei Sognefjord. Tettstaden var og er reiselivssentrum i Midtre Sogn, pakka med kulturhistorie, interessante attraksjonar, utstillingar, arrangement og fleire overnattingsstader.

Dagsturar i sognebåt av forskjellig lengde og vanskelegheitsgrad vil finne ei brei målgruppe av brukarar og utvide eit endå avgrensa aktivitetstilbod. Staden har utprega fjordkarakter med høve til både rolige turar i ein beskytta Esefjord, og i den meir opne hovudfjorden og rundt Veganeset, med mogleg kombinasjon av vandring til Tenningåsen. Som del av ein Kystlei Sognefjord kan ein knyte seg opp mot Leikanger og utover mot Kvamsøy. Det er behov til å formulere konkrete tiltak i forhold til tryggleik, spesielt i samband med ferjetrafikk og turar på den opne hovudfjorden. Balestrand er kanskje den viktigaste utgangspunkt for turar i ein av Sognefjordens finaste fjordarmar – Fjærlandsfjorden.

Til praktisk gjennomføring av utleiga finnes det fleire alternativ i Balestrand sentrum, i Esefjorden eller Dragsvik. Eit tett samarbeid med Turistinformasjonen og Akvariet ville vere ein fordel. Kviknes Hotell har vist interesse som mogleg aktør med omsyn til utleige og kommunen har gitt positiv tilbakemelding til prosjektideen.

Figur 4 Balestrand har mange alternativ til korte og lange turar med sognebåtar.

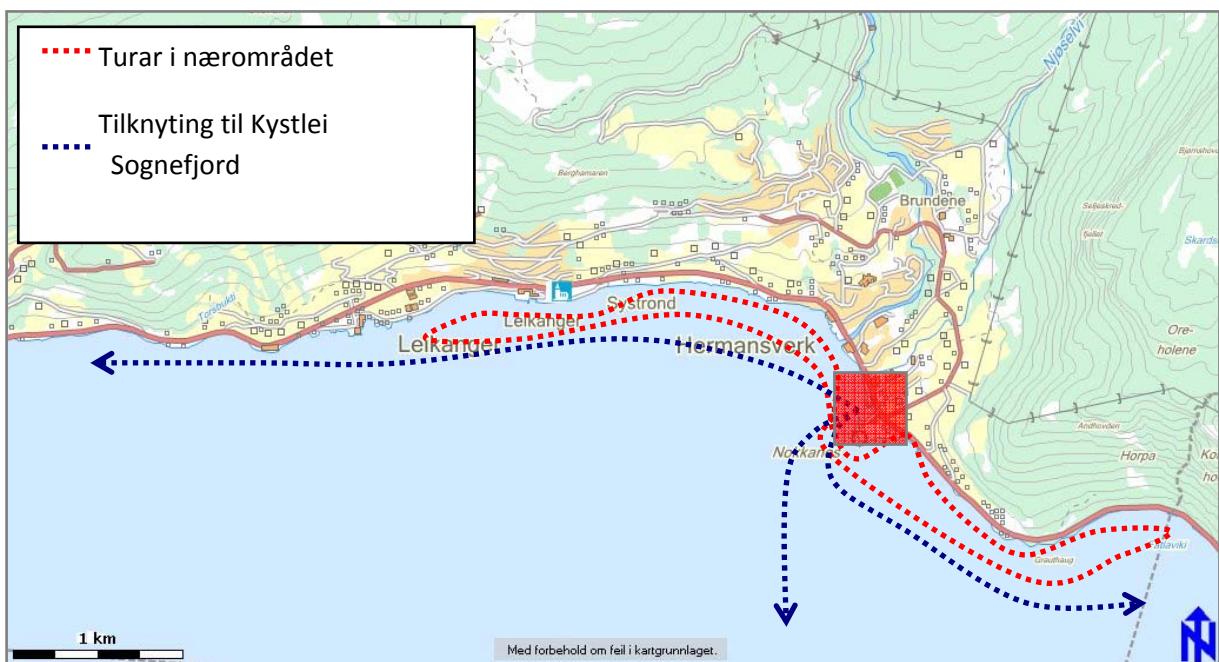
Leikanger

Leidangen i Leikanger kommune burde plasserast i Leikanger/Hermansverk. Denne løysinga kjem fram eintydig også i spørjeundersøkinga. Ei plassering ved Hella kan likevel diskuterast. I løpet av forprosjektet blei det ikkje funne samarbeidspartnar med vilje å fungere som utleigar.

Leikanger/Hermansverk er ein fjordvendt tettstad som profilerer seg gjennom spennande arrangement som satsar på fysiske utfordringar. Ein kan tenke seg at sognebåtar vil kunne bli brukt mykje av lokalbefolkinga. Stort potensial ligg også i kurs til roing under litt røffare forhold og – ikkje minst – kurs og trening i råsegling; Leikanger – råseglsentrum i Sogn!?

Turar i sognebåt mellom Nokkaneset og kyrkja kan med fordel kombinerast med vandringar i nærområdet og med besøk av kulturminna nær fjorden. Som ein nordleg opsjon i denne delen av fjorden kan Leikanger også spela ei rolle i Kystlei Sognefjord.

Småbåthamner aust for Nokkaneset og brygga til Sognefjord Hotel er potensielle plassar til fortøyning. Eksponert beliggenheit set avgrensingar til bruk for uerfarne og nybegynnalar; ein må formulere særleg strenge krav ved utleige. Sogn Fjordsymjeklubb signaliserte interesse til prosjektet og kunne tenke seg eit samarbeid under Fjordswim Festivalen.

Figur 5 Leikanger er ein kommune med moglegheiter for råsegling, kurs, festival og turar i sognebåt.

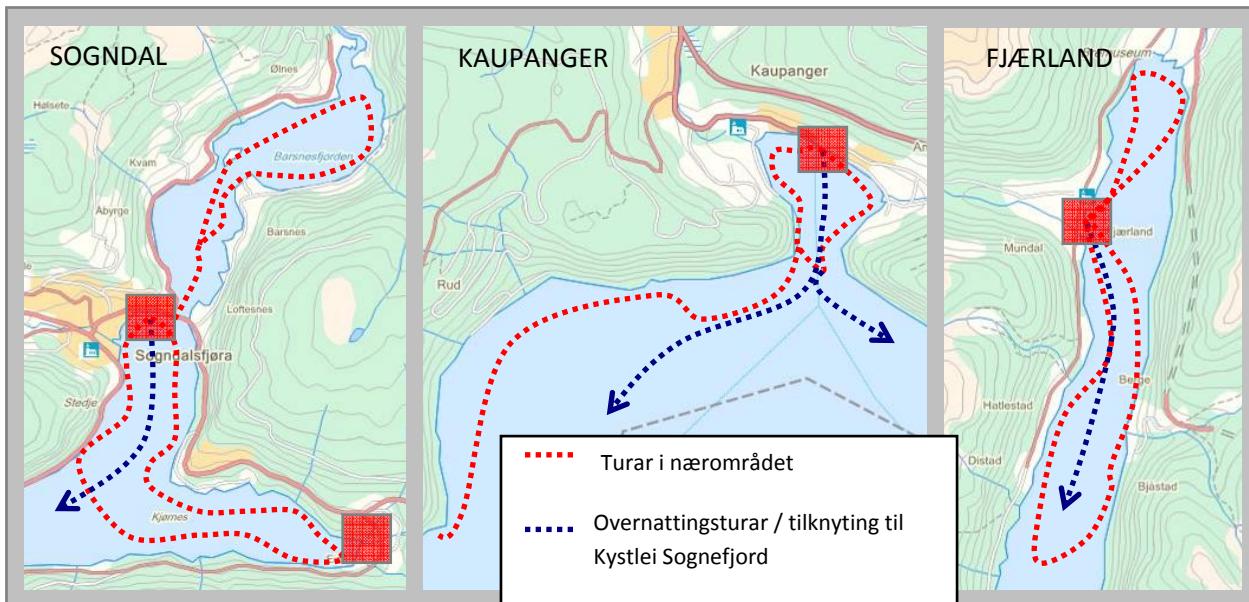
Sogndal

Sogndal kommune har minst 3 plassar som i utgangspunktet er eigna til plassering av sognebåtar og tilbyr god turtilhøve (sjå figur 6.). Kaupanger og Amlabukti scora likevel med avstand best i spørjeundersøkinga, dette kan forklarast med eksistensen av Fjordmuseet.

I *Kaupanger* har Amlabukti turar i beskytta farvatn, med høve til lengre dagsturar på hovudfjorden til dømes til Lauvgjerdsneset eller Holm. Båtutleige med kystleibåt kan også lata seg gjera med utgangspunkt frå Fjordmuseet eller Kystlaget sin base. I samarbeid med Grendalaget i Amla, som no har fått tildelt bygdeutviklingsmidlar, kunne prosjektet Leidang bidra til å skapa aktivitet og trivsel for både fastbuande og tilreisande heile året. Fjordmuseet er tematisk ein optimal stad. Fjordmuseet kan eventuelt leige ut båtar. De Heibergske Samlinger, Grendalaget og Indre Sogn Kystlag stiller seg positive til prosjektet.

Fjærlandfjorden er utmerka til ikkje-motorisert ferdsel, relativt roleg og beskytta, naturskjønn, kulturhistorisk interessant med ein god del besökande til Norsk Bremuseum, Bokbyen og nærliek til breen. Hotel Mundal har gitt positive signal til prosjektet og kan om mogleg vere aktuell utleigar; dette er særslig spennande i samband med tankar om samarbeid mellom og utleige ifrå fleire tradisjonshotell til dømes Kviknes, Tørvis og Munthehuset.

Ei plassering i *Sogndal* ville gi lokalbefolkinga høve å bruke nærområda utan ekstra transport. Eidsfjorden og Barsnesfjorden er veleigna til roing. Ein kan tenkja seg at *Eidet* også kan vera ideell for båtutleige og opplæring i robåt for både skuleklassar og turistar. Folkehøgskulen har ikkje prioritert fjordaktivitetar som satsingsområde / eiga linje, men kan eventuelt vere samarbeidspartner ved kurs, arrangement og bygging.

Figur 6 I Sogndal kommune er fleire plassar liknande eigna til plassering av sognebåtar og tilbyr god turtilhøve.

Luster

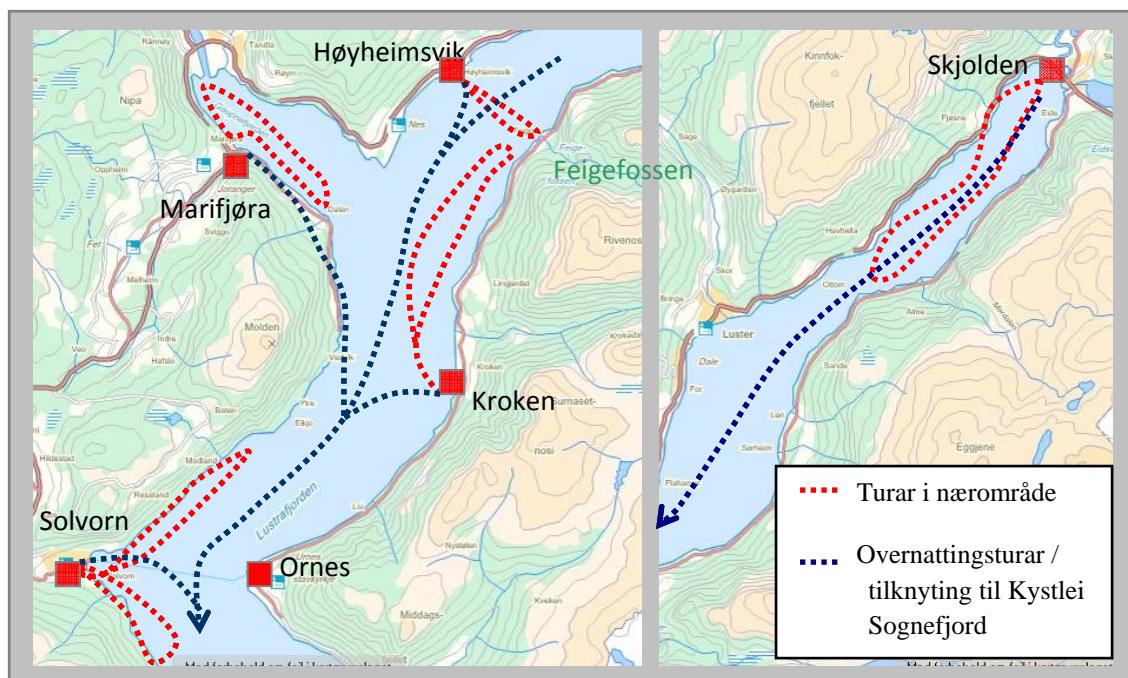
Luster er ein reiselivskommune med tilgang til turistattraksjonar av internasjonalt nivå og den vakre Lusterfjorden ligg midt i. I spørjeundersøkinga meiner flest folk at Solvorn, etterfølgt av Skjolden og Marifjøra var dei best eigna stadene til Leidangprosjektet. På alle disse stadene og i Høyheimsvik finst det folk som har vist interesse til utleige av sognebåtar (sjå figur 7).

I Solvorn stiller bygdelaget og Walaker Hotell seg bak prosjektideen. Fjorden er mest roleg og turar i robåt kunne kombinerast med turstiane som følgjer parallelt med fjorden. Urnes Gard med økologisk drift og reiselivsambisjonar innan mat og kultur, har sagt seg interesserte i å vera med på båtprosjektet Leidang. Robåtar blei tidligare brukt for å koma seg over til Urnes og ideen å bruke ei historisk båt med røter frå vikingtida til å kome seg over til UNESCO kulturarven er absolutt fascinerande; kryssinga av den ofte iskalde fjorden treng ei spesiell vurdering og konkrete rammevilkår til utleige.

I Marifjøra og Kroken har Tørvis Hotell og Munthehuset vist interesse for prosjektet. Marifjøra ligg fint til, nær kommunesenteret Gaupne og turistmagneten Jostedalsbreen. Munthehuset i Kroken tilbyr turar mot både Feigefossen og Urnes.

Høyheimsvik har Feigefossen rett imot, men for å kome seg nærmare tar ein vanlegvis omvegen via Skjolden – ein rotur i tradisjonsbåt kunne vera eit godt alternativ.

Kan Skjolden bli eit vanleg start- og endepunkt for ro-, padle- eller seglentusiastar som skal ferdast på Kystlei Sognefjord? I dag prøver Skjolden å etablere seg i cruiseturisme og her er det potensiale til større arrangement. Med Skjolden Rafting har Leidangprosjektet ein engasjert medspelar.

Figur 7 Leidangprosjektet møter interesse hos reiselivsverksemder i Luster. Det er mange fine plasser langs ein vakker fjord.

Vik

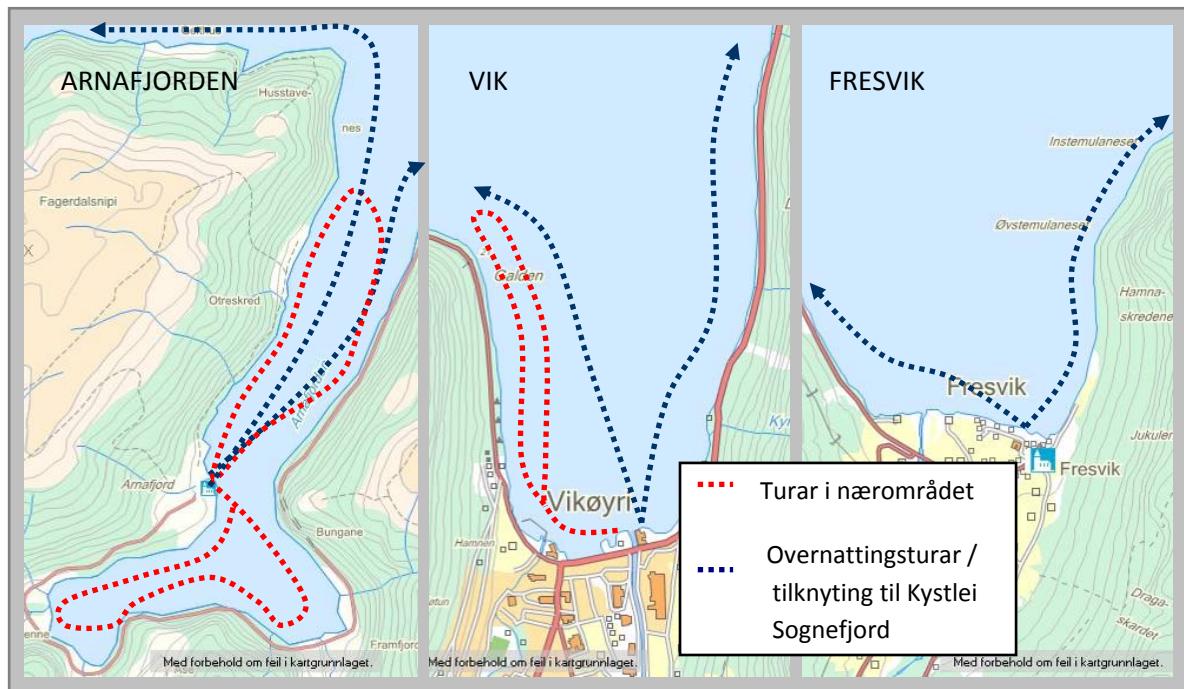
Vik kommune har ei lang fjordlinje med spennande moglegheiter og ein del potensielle stader for ein Leidangstasjon. I spørjeundersøkinga meiner folk flest at ein Leidang utleigestasjon burde plasserast i Vik. Fresvik og Arnafjord var dei andre stadane som blei nemnt.

Vikøyri har ein av dei best ivaretakne strandsitjarplassane i Sogn og kommunen er i ferd med å etablere Kristianhus, som ligg rett ved fjorden, som nytt reiselivskontor / turistinformasjon. Turistinformasjonen har stilt seg positiv til prosjektet og meiner at utleige av tradisjonsbåtar kunne integrerast i totalkonseptet og reiselivsproduktet Vikøyri. Fjorden utanfor Vikjabukti kan vera krevjande å trafikkera for mindre båtar, sjølv sommarstid.

Betre og tryggare turmoglegheiter finst i *Arnafjorden*, om lag ein halv times køyring frå Vik. Hamn og landingsforhold er eigna. Der er eit eksisterande naust/båtmiljø i Framfjorden, Indrefjorden og på Nese. Fjordarmen er eit godt utgangspunkt for dagstur til Finnafjorden /Sylvarnes. Konseptet med robåtane kan til dømes koplast til DNT ruter.

Om ein klarer å kombinere fordelane av utleige og turar i Arnafjorden/Finnabotn med ei formidling av disse gjennom turistinformasjonen i Vik så kan det vere den perfekt løysinga.

I *Fresvik* er Dee Cunningham ein veldig entusiastisk potensiell medspelar i prosjektet. Han brenn for ideen av ein Kystlei Sognefjord og har konkrete tankar til kombinerte fjord- og fjellturar med tilknyting av Fresvik til verdsarvsparken der sognebåtar med fordel ville kunne brukast.

Figur 8 Arnafjorden, Vikøyri og Fresvik er aktuelle utleigestasjonar i Vik kommune.

Aurland

Indre Sogn Kystlag har etablert ein kystlei i Aurland med utleige av totalt 2 båtar i Bakka og 1 i Aurland. Kystleia kan byggast ut og det er svært sannsynleg at det er behov for langt fleire båtar i framtida. Vi har fått positive tilbakemeldingar av fleire aktørar og ein vil kunne etablere uteleigepunkt med bra posisjonering i forhold til turiststraumen og turalternativ.

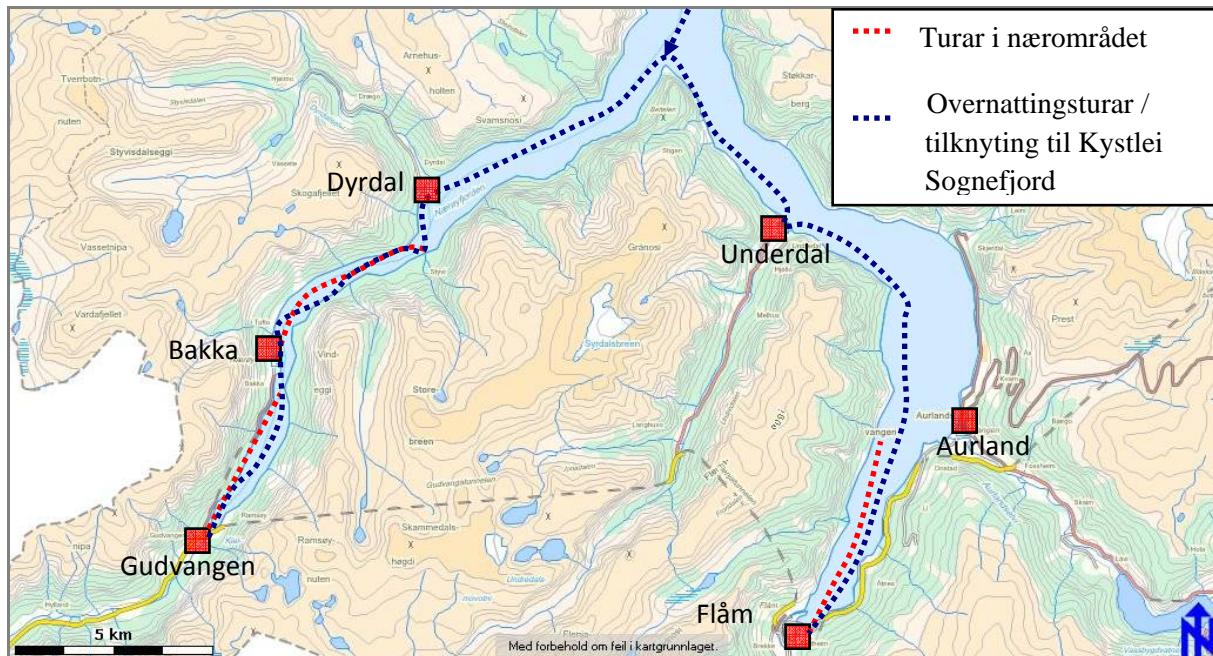
Utleigestasjonar i Gudvangen og Flåm scora høgast i spørjeundersøkinga, etterfølgt av Aurland, Bakka og Undredal.

I *Bakka* har sognebåtar vore uteleigd i 2 år. Bakka ligg best til i forhold til dagsturar til den trongaste delen av Nærøyfjorden til Styvi og Dyrdal.

Gudvangen er hovudportalen til Nærøyfjorden. Vikingbyen er interessert i deltaking i Leidangprosjektet og ville i så fall kunne utvide sin flåte av vikingskip. Det er lagt til rette for praktisk drift. Eit samarbeid vil vere ein fordel for begge partar.

Flåm er ein av de mest besøkte turiststadene i Noreg og ein ville kunne auke tal uteleige ved ei plassering her. Flåm er eigna til turar på fjorden, men ikkje den beste plassen i Verdsarvsparken.

Strekninga mellom Flåm og Gudvangen, om mogleg og mellom Undredal og Bakka, høver utmerka til overnattingsturar. Det er behov til ei spesiell risikovurdering for å formulere rammevilkår til båtuteleige i Verdsarvsparken, først og fremst pga steinras og sjeldne, men heftige fallvinder.

Figur 9 Verdsarvsfjordarmane har stort potensial til og behov for ei utviding av tilbodet til ikkje-motorisert ferdsel på fjorden.

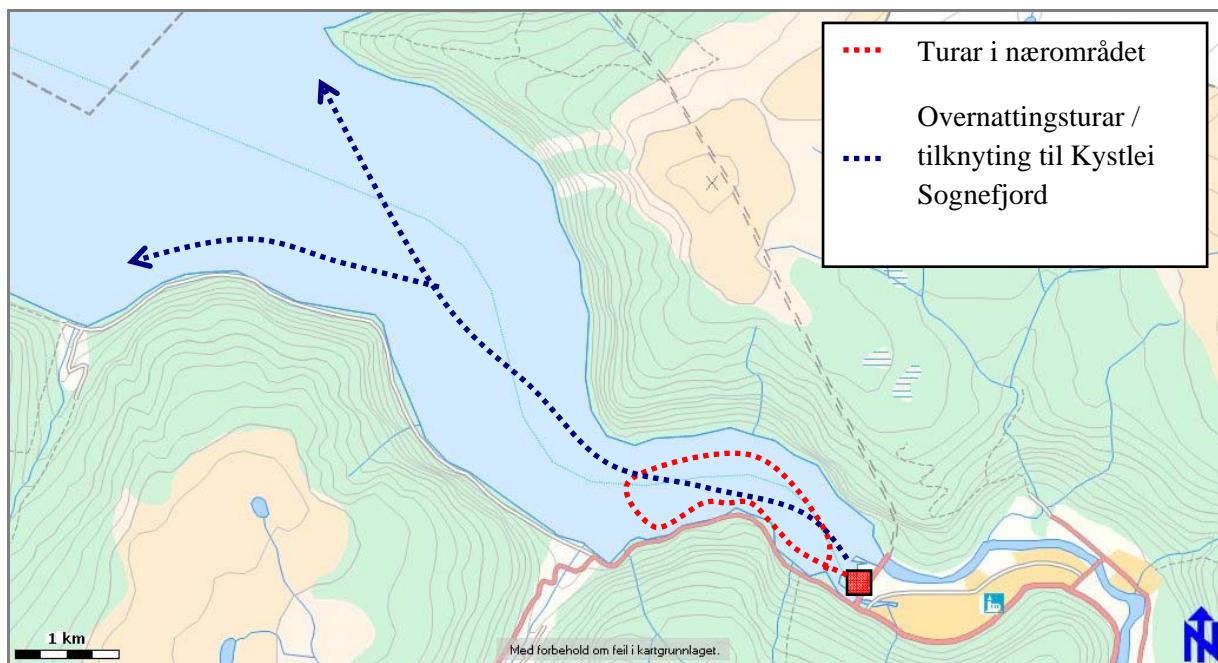
Lærdal

Her er det både flotte turtilhøve og ein tettstad med kulturhistorie og reiselivsprog. Sognebåten vil ha eit eige tematisk forhold til den gamle Lærdalsøyri. Lærdal sentrum er den mest besøkte og best tilgjengelege plassen i Lærdal kommune som ligg ved fjorden og fekk dermed også mest stemmer i spørjeundersøkinga.

Det er utarbeidd reguleringsplan for Grandane og indre hamnebasseng det vil sei småbåthamna og kilen/kanalen inn på Løytnantsbrygga (ikkje ei faktisk brygge) Det er god tilgang til sjøen mange stader i ytre/vestre del av kommunen frå småbåthamn på Lærdalsøyri (Lærdal båteigarforreining) og like til kaianlegga på Frønningen.

Lærdal Ferie- og Fritidspark stiller seg positiv til prosjektet og viser interesse til å stille som utleigar. Det ville vere en god plassering i forhold til tilkomst til fjorden og med omsyn til gjesteformidling. Eit tett samarbeid med turistinformasjonen vil kunne integrere Leidangen i turistattraksjonen gamle Lærdalsøyri. Det er høve til korte turar for nybegynnalar frå den gamle hamna og nett utafor Lærdalsøyri, men også til lengre turar ut Lærdalsfjorden.

Frå Revsnes er ein med nokre få åretak rett under fjellmassivet til Bleia og dermed i ein del av Verdsarvsparken. Ein slik tur bør spesielt risikovurderast og truleg berre gjerast med guidar eller med utleige berre til erfarne båtfolk. Det vart signalisert at etablering av eit nytt firma er på trappene i Lærdal – Fjell og Fjord Kompaniet as vil mellom anna satse på reiseliv og guida turar. Eit reiselivskonsept som kan verta naturleg å samarbeida med i høve utleige av robåtane.

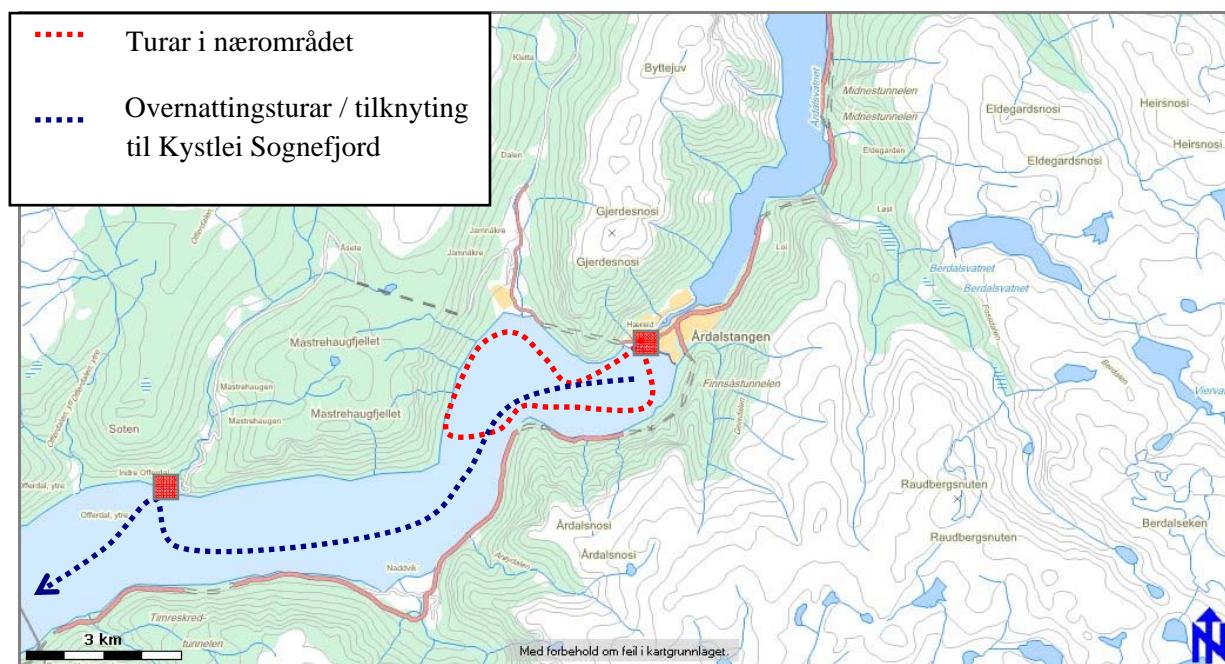
Figur 10 Utleige av sognebåtar passer tematisk til gamle Lærdalsøyri og kan forbetre aktivitetstilbodet til både gjester og lokalbefolkinga.

Årdal

Fjordområdet til Årdal er ikkje så omfattande som i dei andre kommunane, her liknar situasjonen litt på Leikanger. Årdalsfjorden er derimot ikkje så utsett og dei bratte fjellsida gir ei flott oppleveling viss ein ferdast på fjorden i småbåtar. Etter resultata frå spørjeundersøkinga burde utleige plasserast i Årdalstangen. Under forprosjektet kom det ikkje tilbakemeldingar frå potensielle utleigar.

Med *Indre Offerdal* har Årdal ei kulturhistorisk perle. Årdal kommune er svært positiv innstilt til at aktivitet i Indre Offerdal blir vidareført. Det er særleg interessant i forhold til båtbygging og som overnattingsstad i Kystlei Sognefjord eller i samband med lengre turar ut ifrå Årdalstangen og til spesielle arrangement.

Utfordringa i Årdal er også at aktivitetar og fokus til reiseliv ligg mot Utladalen, Vettisfossen og Jotunheimen. Ein bør kanskje også vurdere utleigeforholda og turar på Årdalsvatnet, som med sine råbratte, enorme fjellvegger er ei av de mest dramatiske stadane ein kan tenkje seg å ferdast på med ein liten robåt.

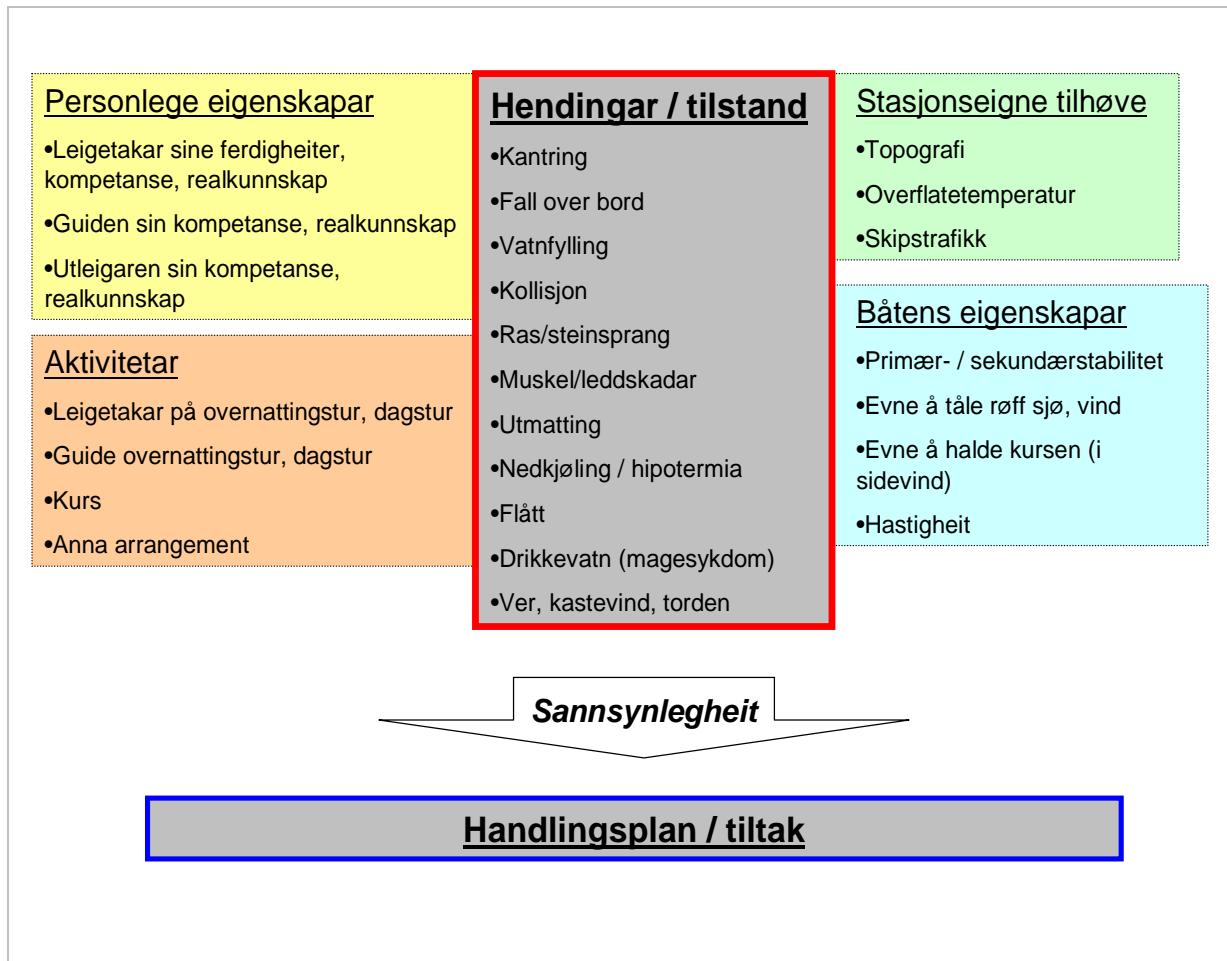
Figur 11 Offerdal er ein veleigna plass til overnatting i Kystleia , men har også bra potensial til arrangement og ikkje minst til bygging av sognebåtar.

5.1.1 Koordinering og tryggleik

Kor trygt er det å drive med roing på fjordane? Kva kan skje og korleis kan vi førebygge? Kva ramme skal eller må prosjektet ha med omsyn til tryggleik?

Etter ein omfattande studie som inkluderte lovverket, erfaringar av liknande kommersielt drivne aktivitetstilbod på fjorden, erfaringar av ekspertar og historiske kjelder til bruk av sognebåten kan vi kome med følgjande oppsummering:

- Leidangen kan og må køyrast så trygt som mogleg. Roing i sognebåten er blant dei beste og tryggaste alternativa for umotorisert ferdsel på Sognefjorden og er tilpassa ei brei målgruppe.
- I eit eventuelt hovudprosjekt bør prosjektleiar koordinera tryggleiken med forsikringsavtalar og klare forskrifter ved bruk av båtane, utstyret og plasseringar.
- Tilboda er forbrukartenester, jf. produktkontrolloven. Ansvaret omfattar pliktar til trygg drift, bl.a. ei omfattande risikoanalyse ("Veileding for tilbydere av forbrukertjenester til sjøs" og "Temaveileding i risikoanalyse for risikofylte forbrukertjenester", DSB). Sjå også figur 12.)
- Tiltak som gir grunnlag for trygg drift skal utviklast ut ifrå risikoanalysen av moglege tilbod på stasjonar / utleigepllassar. Dette bør resultere blant anna i reglar til utleige (jf vedlegg 5), guiding og kurs, definisjon av nødvendig sikkerheitsutstyr, system og rutinar til sjekk av utstyr og båtar og handlingsplan tilpassa moglege hendingar. Ei samling av alle uteigarar/guidar kvart år med opplæring/kurs kan vere blant dei mest nyttige tiltaka.
- Krava til tryggleiken bør setjast ekstra høge og det vert tilrådd å setja strenge krav i den første fasen, først og fremst fordi "Leidangen" må forståast som eit pilotprosjekt med usikkerheit knyta til risikovurderinga. Særleg strenge bør ein til dømes vere med omsyn til reglar til utleige til overnattingsturar og utleige til turar på hovudfjorden. Det skal førebels berre leigast ut robåtar, ingen seglbåtar.
- Arbeidsgruppa som gjer risikoanalysen bør inkludere representantar frå dei ulike plassane og med personar som er kjende med dei lokale fjord- og værforhold. Resultata bør leggjast fram til ei referansegruppe med ein eller fleire aktørar som tilbyr og gjennomfører fjordaktivitetar, "sognebåt-ekspertar" og til representantar frå den sentrale Kystledsgruppa og Indre Sogn Kystlag.
- Det vert tilrådd ei forsikring som dekker ansvarsdelen i samband med drifta. Eventuell forsikring av båtane må vurderast i forhold til verdien av den enkelte båten.

Figur 12 Komponentar som må takast med i risikoanalysen

5.1.2 Forsikring

Det er innhenta tilbod til ein næringslivsforsikring. Forsikringa dekker ansvarsdelen for drift av utleige, kursing og guida turar med kr 2 700.

Båtane kan også skade- og ansvarsforsikrast for kr 550 per båt. Eigendelen er kr 4000 dersom verdien av båten er kr 80 000. Det er ingen pliktig ansvarsforsikring for desse båtane.

6 Konklusjon

Resultat

Rapporten presenterer korleis det let seg gjera å etablera og drifta ein flåte av tradisjonelle sognebåtar for utleige.

Oppsummert har forprosjektet levert følgjande resultat:

Båtbygging og kompetansesenter for sognebåtar. Kartlegginga i rapporten viser at det i regionen finst fleire aktuelle stader å byggja båtar, og dei fleste kommunane har ein eller fleire aktuelle stader til båtbygging. I prosjektet er tre båtbyggerverksemder vurdert og alle kan ta på seg å byggja sognebåtar. Styringsgruppa tilrår at det vert bygd sognebåtar av fagmann med tradisjonar tilbake til 1700-talet. I finansieringsplanen er det føreslår at kommunane yter ei eingongsinvestering på 50% ved kjøp av båtar og at det vert søkt om eksterne midlar for 50%.

Kartlegging av aktuelle stader til utleige. Rapporten kartlegg aktuelle utleigestasjonar i kommunane. Fleire stader har eksisterande naust- og strandsitjarmiljø eller kan liggja i nærliken av turistinformasjonen og kan kombinerast med andre aktivitetar på land til dømes fjellturar og overnattingsturar. Rapporten viser at mange aktørar er interesserte i å leige ut sognebåtar til dømes hotell, campingplassar, grunneigarar og gardbrukarar.

Organisasjon og drift. Leidangen bør driftast med sentral styring, særleg gjeld det i oppstartfasen. Styringsgruppa føreslår at det vert oppretta ei deltidsstilling for prosjektleiar som vert gradvis redusert over 5 års periode. Innan 2015 bør drifta bli styrt i fellesskap og organisert som eit samvirkelag med kommunane og Indre Sogn Kystlag som eigarar av båtane. Drifta av båtane kan innan 2015 bli finansiert av driftsinntektene. I tida 2010-2014 vil det bli søkt om ekstern finansiering av drifta i tillegg til eigenfinansiering frå regionrådet.

	2010	2011	2012	2013	2014	sum
Storleik av Leidang-flåten	5	8	11	15	19	19
Nye båtar	2	3	3	4	4	16
Økonomisk verdiskaping	kr 45 720	kr 105 608	kr 177 008	kr 314 440	kr 460 095	kr 1 102 871
Kostnader						
Båtbygging	kr 186 000	kr 279 000	kr 279 000	kr 372 000	kr 372 000	kr 1 488 000
Kostnader Drift/prosjektstyre	kr 350 900	kr 305 800	kr 294 800	kr 287 100	kr 310 200	kr 1 548 800
Totalkostnad Leidang	kr 536 900	kr 584 800	kr 573 800	kr 659 100	kr 682 200	kr 3 036 800
Inntekter / Finansiering						
Eige driftsinntekt	kr 24 720	kr 55 208	kr 90 383	kr 152 440	kr 217 845	kr 540 596
Tilskotsbehov båtbygging	kr 186 000	kr 279 000	kr 279 000	kr 372 000	kr 372 000	kr 1 488 000
Tilskotsbehov drift	kr 326 180	kr 250 592	kr 204 418	kr 134 660	kr 92 355	kr 1 008 205
Samla Tilskotsbehov	kr 512 180	kr 529 592	kr 483 418	kr 506 660	kr 464 355	kr 2 496 205

Tabell 4 Oversikt over viktige nøkkeltal i Leidangbudsjettet.

Diskusjon og vurdering

Leidangen kan bli ein ressurs for å utvikla lokalsamfunnet i Indre Sogn. Innbyggjarane og tilreisande vil få eit opplevingstilbod på Sognefjorden. Leidangprosjektet er eit optimalt grunnlag til å utvikle ei *Kystlei Sognefjord*. Eit slik tilbod vil legge til rette for at alle slags småfartøy kan ferdast på fjordarmane i Norges lengste fjord. Kystlei Sognefjord kan utviklast til å bli eit tilbod innan båtbygging og robåtbruk i Sognefjorden - med høve for næring, læring og fysisk aktivitet.

Leidangprosjektet er eit *pilotprosjekt*. Det betyr at det ikkje finst direkte samanliknbare prosjekt og at det vil vere usikkerheit knytt til driftsmodellen og budsjettet som går over ein 5 års periode. Om Leidangprosjektet vert gjennomført bør ein vurdere ein trinnsvis finansiering med høve til tilpassingar.

Primært ligg fokus i skaping av *ikkje-økonomiske verdiar* (sjå figur 13). Båtbyggertradisjonen var i ferd med å døy ut. Det lokale kystlaget har teke vare på den gamle tradisjonen i Sogn basert på dugnadsarbeid. I ein større satsing vil Leidangen gje den unike sjansen til å vidareføra denne tradisjonen gjennom aktiv bruk.

Figur 13 Leidangen - positive effektar og samspel med andre område.

Ei sekundær målsetjing er at Leidangen vert driven økonomisk og at driftstinntektene dekker driftsutgiftene mot slutten av hovudprosjektet. Ein Leidang i Sogn er i utgangspunkt ikkje gevinstorientert. Likevel kan drifta av ein Leidang flåte gi direkte økonomisk verdiskaping hos utleigaren og – sannsynleg endå viktigare – *indirekte økonomisk effekt* gjennom merkevarebygging og utviding av aktivitetstilbodet i turistnæringa.

Vedlegg 1 - Døme på partnaravtale mellom utleigar og Indre Sogn Kystlag

AVTALE OM ANSVAR FOR UTLEIGE AV KYSTLEDBÅT INNGÅTT MELLOM INDRE SOGN KYSTLAG OG

Utleigarentek på seg ansvaret med tilsyn og utleige av kystledbåten” som skal vera stasjonert i

Utleigaren skal ha ansvaret for følgjande:

Sjå til at båten er godt nok fortøygd og klar til bruk.

Dagleg tilsyn som inneber ausing og kontroll av at alt er i orden med båten. Skader skal rapporterast snarast til kystlaget.

Det skal først ”loggbok” over leidgetakarane med namn, adresse, legetid, betalt leige m.v.

Sjå til at leidgetakaren set seg inn i det som står på leigeskjemaet og lære han naudsynt sjømannskap.

Sjå til at leigatakaren underskriv på leigeskjemaet.

Sjå til at båten er lagt skikkeleg på plass att når leigetida er ute.

Utleigaren får ei godtgjersle for arbeidet som utgjer 80% av den leiga leidgetakarane betalar.
Resten av leiga tilfell kystlaget.

Denne avtalen gjeld for sesongen 2009

Dato:

Indre Sogn Kystlag:

Dato:

Utleigar:

Vedlegg 2 – Døme på partnaravtale mellom partnar, leigetakar og eigar

PRAKTISKE OPPLYSNINGAR OM LEIGE AV KYSTLEIBÅT ein "Sognefæring"
www.kystled-sogn.no

Leige av kystledbåt er med utgangspunkt frå Aurland, Undredal eller Bakka

Kontakt Aurland tlf. eller e-post: utleige.aurland@kystled-sogn.no

Kontakt Bakka tlf. eller e-post: utleige.bakka@kystled-sogn.no

Kontakt Undredal tlf. eller e-post: utleige.undredal@kystled-sogn.no

Utleigebåten "sognefæringen" er ein tradisjonell sognebåt, ca 18 fot færing. Det er plass til 2-4 personar pr. båt.

Båten er utstyrt til 4 personar pr båt. Båten er utstyrt med 2 par årar, tauverk, dregg, 4 redningsvestar og tauverk, dregg, 4 redningsvestar og kart over området.

Leige av båt kostar kr 250,- for første døgn og deretter kr 200 pr døgn.

Leigetakar betalar eit depositum på kr 500,- før avreise med kystledbåten.

Depositum vert tilbakebetalt når båten vert levert tilbake og godkjend av uteigar.

Namn leigetakar:.....

Adresse:.....

Tlf:..... E.post:.....

ANTAL LEIGEDØGN: _____

Frå dato den.....kl.10.00 til dato den.....kl.10.00

TOTAL SUM Å BETALA: Kr _____

LEIGEPRIS a kr 250,- + 200 for ytterligare døgn samt kr 500,- depositum betalast kontant eller før avreise til bankkonto nr :

Tilbakebetalt depositum etter godkjenning dato den

Vedlegg 3 - Budsjettforslag Leidang 2010-2015 / drift og båtbygging

(*) parameter	2008 ⁽¹⁾	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Økonomisk verdiskaping totalt	kr 11 267	kr 45 720	kr 105 608	kr 177 008	kr 314 440	kr 460 095	kr 580 956
Inntekt til drift/prosjektstyre	kr 2 307	kr 24 720	kr 55 208	kr 90 383	kr 152 440	kr 217 845	kr 273 156
Kostnad drift/prosjektstyre	kr 0	kr 350 900	kr 305 800	kr 294 800	kr 287 100	kr 310 200	kr 259 600
Resultat drift/prosjektstyre	kr 2 307	-kr 326 180	-kr 250 592	-kr 204 418	-kr 134 660	-kr 92 355	kr 13 556
Kostnader Båtbygging		-kr 186 000	-kr 279 000	-kr 279 000	-kr 372 000	-kr 372 000	kr 0
Resultat totalt		-kr 512 180	-kr 529 592	-kr 483 418	-kr 506 660	-kr 464 355	kr 13 556
Båtbygging Kostnad							
Båtbygging		-kr 186 000	-kr 279 000	-kr 279 000	-kr 372 000	-kr 372 000	kr 0
tal nye båtar (93000kr/båt)		2 båtar	3 båtar	3 båtar	4 båtar	4 båtar	0
Driftsinntekter til prosjektstyre							
Utleige	kr 2 240	kr 14 000	kr 33 600	kr 57 750	kr 108 000	kr 161 500	kr 205 200
(2) Utleigarandel totalt (trekkes fra)	kr 8 960	kr 21 000	kr 50 400	kr 86 625	kr 162 000	kr 242 250	kr 307 800
(2) Utleigarandel per båt	kr 4 480	kr 4 200	kr 6 300	kr 7 875	kr 10 800	kr 12 750	kr 16 200
*(2) Utleigarandel %	80 %	60 %	60 %	60 %	60 %	60 %	60 %
Tal gjester (med Ø 3pers/utleige)	150pers	300pers	720pers	1155pers	2025pers	2850pers	3420pers
Tal utleigedøgn totalt	50,00	100,00	240,00	385,00	675,00	950,00	1140,00
*Utleigepris Ø	kr 224	kr 350	kr 350	kr 375	kr 400	kr 425	kr 450
*Storlek Leidang-flåten	2 båtar	5 båtar	8 båtar	11 båtar	15 båtar	19 båtar	19 båtar
*Tal utleigedøgn per båt	25,00	20,00	30,00	35,00	45,00	50,00	60,00
*Kurs/guida tur/arrangement	-	kr 10 000	kr 20 000	kr 30 000	kr 40 000	kr 50 000	kr 60 000
Delsum	kr 2 240	kr 24 000	kr 53 600	kr 87 750	kr 148 000	kr 211 500	kr 265 200
Anna inntekt (3% av delsum)	kr 67	kr 720	kr 1 608	kr 2 633	kr 4 440	kr 6 345	kr 7 956
Sum inntekter prosjektstyre	kr 2 307	kr 24 720	kr 55 208	kr 90 383	kr 152 440	kr 217 845	kr 273 156
Kostnad							
Vedlikehald		kr 17 500	kr 28 000	kr 38 500	kr 52 500	kr 66 500	kr 66 500
Vedlikehald - båt (3000kr/båt)		kr 15 000	kr 24 000	kr 33 000	kr 45 000	kr 57 000	kr 57 000
Vedlikehald - utstyr (500kr/båt)		kr 2 500	kr 4 000	kr 5 500	kr 7 500	kr 9 500	kr 9 500
IKT/kontor		kr 10 000	kr 8 500	kr 7 500	kr 6 500	kr 6 500	kr 5 000
*Telephone/internet		kr 6 000	kr 5 000	kr 4 500	kr 4 000	kr 4 000	kr 3 000
*Kontor/porto/aviser/data		kr 4 000	kr 3 500	kr 3 000	kr 2 500	kr 2 500	kr 2 000
*Leige		kr 0					
Lønn		kr 205 000	kr 182 500	kr 159 500	kr 136 000	kr 138 500	kr 95 000
*Prosjektleiar		kr 200 000	kr 175 000	kr 150 000	kr 125 000	kr 125 000	kr 80 000
*Guide		kr 5 000	kr 7 500	kr 9 500	kr 11 000	kr 13 500	kr 15 000
Marknadsføring		kr 41 000	kr 17 000				
*Heimeside		kr 25 000	kr 5 000	kr 5 000	kr 5 000	kr 5 000	kr 5 000
*Brosjyrer/plakat		kr 12 000	kr 10 000				
*Diverse		kr 4 000	kr 2 000				
*Reise/møte		kr 20 000	kr 12 500	kr 12 500	kr 12 500	kr 12 500	kr 10 000
Forsikring (3000kr + 500kr/båt)		kr 5 500	kr 7 000	kr 8 500	kr 10 500	kr 12 500	kr 12 500
*Transport		kr 5 000	kr 7 500	kr 9 500	kr 11 000	kr 13 500	kr 15 000
*Reknskap/revisjon		kr 15 000					
Delsum		kr 319 000	kr 278 000	kr 268 000	kr 261 000	kr 282 000	kr 236 000
Diverse (10% av delsum)		kr 31 900	kr 27 800	kr 26 800	kr 26 100	kr 28 200	kr 23 600
Sum kostnad drift/prosjektstyre	kr 350 900	kr 305 800	kr 294 800	kr 287 100	kr 310 200	kr 259 600	

(1) 2008 tal er henta frå Kystled Nærøyfjord, 2.år av drifta.

(2) Utleigarandel er delen som utleigaren beheld. Det var 80% av leigeinntektene i 2008. I budsjettet for Leidangen er det foreslått at utleigaren tek 60% til å dekke sine kostnader og evt. som gevinst. Resten – altså 40% - går til finansiering av drifta og prosjektstyre.

Vedlegg 4 - Resultata frå spørjeskjemaundersøking

I prosjektet er det gjennomført ein spørjeskjemaundersøking for å kartleggja aktuelle samarbeidspartnarar med interesser og behov for å delta i eit evt. hovudprosjekt.

Tal inviterte deltagarar: ca 350

Tal svar: 72

Målgruppe: reiselivsbedrifter, skular, barnehagar, kommunale verksemder i Sogn

Metode: verktøy - "LimeSurvey"versjon 1.81+, tidsrom - 3 veker, online

1.) Stiller du deg positiv til ein Kystlei Sognefjord?

Svar	Prosent
Ja	81 %
Ja (med etterhald)	13 %
Nei	6 %

2.) Stiller du deg generelt positiv til bygging av ein Leidang flåte i Sogn, dvs bygging av opptil 20 tradisjonsbåtar til 2014?

Svar	Prosent
Ja	80 %
Ja (med forbehold)	12 %
Nei	8 %

3.) Kven synest du er best eigna som utleigar av båtane?

Svar	Prosent
Eige "Leidang"driftselskap	41%
Kven som helst som er engasjert og har god tilgang til fjorden.	35%
Aktivitetsbedrifter	12%
Campingplassar, turisthyttar	6%
Anna	4%
Privatperson	2%
Gardsdrift	0%
Hotell	0%

4.) Kven skal vere eigar av båtane?

Svar	Prosent
Utleigar	65%
Anna	24%
Kommunane	11%

5.) Kven skal vere ansvarleg for vedlikehald av båtane?

Svar	Prosent
Utleigar	65%
Handverkar/båtbyggjar som betalast av leigeinntekter.	18%
Anna	9%
Kommunane	8%

6.) Kven skal finansiere bygging av båtane?

Svar	Prosent
Utleigar	35%
Anna	22%
Anna offentleg støtte	20%
Kommunane	18%
Private sponsorer	5%

Anna – meir enn 90% som valde "anna" favoriserte ein blandingsløysing av både dei offentlege, private og organisasjonar

7.) Kva meiner du er viktigast for plasseringa av båtane? (prioriter faktorane: "Lett tilgjengelig", "Kulturhistorisk interessant", "Naturskjønt")

Svar alternative / prioritering	Prosent
1.Lett tilgjengelig 2.Kulturhistorisk interessant	50 %
3.Naturskjønt	
1.Lett tilgjengelig 2.Naturskjønt 3.Kulturhistorisk interessant	30 %
1.Kulturhistorisk interessant 2.Lett tilgjengelig	
3.Naturskjønt	10 %
Anna kombinasjon	10 %

8.) Kan du tenke deg stader i dei 8 kommunane som du synest kan vere best eigna til plassering av båtane?

BALESTRAND	Tal forslag	LEIKANGER	Tal forslag	SOGNDAL	Tal forslag	LUSTER	Tal forslag
Balestrand	10	Leikanger/ Hermansverk	14	Kaupanger	14	Solvorn	17
Ese	1			Sogndal	13	Skjolden	14
Fjærlandsfjorden	1			Eidsfjorden	1	Marifjøra	7
				Fjærland	1	Sørsida	2
				Dalavatnet	1	Gaupne	2
						Høyheimsvik	1
VIK	Tal forslag	AURLAND	Tal forslag	LÆRDAL	Tal forslag	ÅRDAL	Tal forslag
Vikøyri	10	Gudvangen	8	Lærdal	10	Årdalstangen	6
Fresvik	2	Flåm	7	Frønningen	1	Offerdal	3
Arnafjorden	1	Aurland	6			Naddvik	1
Vangsnes	1	Bakka	3				
		Underdal	3				

9.) Det er idear om å ha eit kompetansesenter til sognebåtar og tradisjonell båtbygging i Sogn. Kvar meinar du er den beste plassen til eit slik senter?

	Tal av forslag
Kaupanger	17
Ornes	4
Eidet i Sogndal	3
Aurland	3
Vikøyri	2
Sogndal	2
Offerdal	2
Solvorn	1
Lærdal	1
Gudvangen	1
Balestrand	1

10.) Kva kan prosjektet bidra med?

Svar	ueinig	verken eller	einig
fleire besøkande	13 %	34 %	53 %
forbetrar aktivitetstilbod til turistar	4 %	6 %	90 %
styrkar marknadsføringsprofilen av regionen	10 %	17 %	73 %
...det er geoturisme i praksis	8 %	15 %	73 %
forbetrar aktivitetstilbod til lokalbefolkinga	8 %	32 %	60 %
gjenoppdaging av fjorden og fjordkulturen	4 %	18 %	78 %
bevaring av båtbyggjararven i Sogn	6 %	11 %	83 %

11.) Korleis kan du evt. bidra til prosjektet?

Svar	tal svar
Eg har overnattingstilbod til brukarar av Kystleia .	25
Eg kan hjelpe med marknadsføring av prosjektet.	19
Eg kan hjelpe med utleige av sognebåtar.	15
Eg kan bruke sognebåtar til aktivitetar som eg organiserer.	15
Eg har plass til lagring av sognebåtar.	10
Eg har tilhøve til fortøyning av sognebåtar.	10
Eg kan bidra med noko anna.	5

Vedlegg 5 – Døme frå Indre Sogn Kystlag på informasjon til bruk ved utleige

Litt sjømannskap før turen med båt på fjorden:

- Vurder ver og vindtilhøve før du dreg på rotur.
- Fortøy båten skikkeleg.
- Dreggen kastast ut i god tid før du legger båten til land for å få godt feste.
- Dreggtauet må strammast opp slik at ikkje båten kan dunka i land eller i steinane å botnen.
- Leigetakar har ansvar for at båt, hytte og anna utstyr vert teke vare på.
- Skade skal meldast frå om og erstattast av leigetakar.
- All ferdsel på sjø og land skjer på eige ansvar.
- Vis sjøvett!
- Ta vare på allemannsretten gjennom god framferd.

Kjelder

Litteraturliste

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) (2009). Har du trygg drift? Veileitung for tilbydere av forbrukertjenester til sjøs

Forbundet Kysten. Støtteordningar for frivillige organisasjonar. Hefte

Forbundet Kysten (2009). Hvordan hensynet til små og opne båter best kan ivaretas. Utredning.

FOR 2004-12-20 nr 1820: Forskrift om produksjon og omsetning av fritidsfartøy mv.

Færøyvik, Bernhard og Øystein (1979). *Inshore Craft of Norway*, Grøndahl & Søn, Oslo

Færøyvik, Øystein (1987). *Vestlandsbåtar: Frå oselvar til Sunnmørsåttring*., Oslo, Grøndahl, (Norske båtar; b. 5)

Færøyvik, Øystein (2007). *Kvifor bytte ikkje sogningane ut råseglet med bomsegl?*, Årbok for Sogn, Historielaget for Sogn

Hole H., Arne R. (2007) *Båter og Kystfolk*, Aschehoug & Co

Jensen, Ørjan (2008). *Frydefull ferd på fjorden*, DNT Årbok

Kristiansen, Åsmund og Linde, Kai (2006) *Tjærerlukt og Hammerslag*, Saltdal kommune

Krüger, Ralph (2006), Sustainable active fjord tourism in the inner Sognefjord region / Norway , Hovedfagsoppgave. C.v. Ossietzky University, Oldenburg

LOV 1998-06-26 nr 47: Lov om fritids- og småbåter.

LOV-1976-06-11-79: Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontolloven)

Møller Christensen, Søren og Guldberg, Mette (2004) *Historisk kystkultur*, Nordisk Ministerråd København

Planke, Terje (2001). *Tradisjonsanalyse: En studie av kunnskap og båter*, Det Historisk-filosofiske fakultet Universitetet i Oslo, 2001, Avhandling for dr. art.-graden

Thue, Johs. B. (1976). *Jektekaranes fortel – Arbeidsliv og truer knytte til jekteferdsla i Sogn på 1800-talet*, Årbok for Sogn, Historielaget for Sogn

Tidsskriftet Kysten, Båtvern nr 2 - 2009

Tordsson, Bjørn (1999) (red). Godt sjømannskap i tradisjonelle bruksbåter. Høvedsmannsutvalget i Forbundet KYSTEN. Troms fagpresse. Tromsø.

Aamelfot Hjelle, Anne Mari (2002). *Merkehåndboka*, Elanders Norge AS

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) (2007). Temaveiledning i risikoanalyse for risikofylte forbrukertjenester

Aaras, Olav (1983). *Intervju med Johannes Lund, Kaupanger – Ein Fjordfiskar frå Indre Sogn*, Årbok for Sogn, Historielaget for Sogn

Nettstader

Forbundet Kysten <http://www.kysten.no>

Indre Sogn Kystlad www.kystled-sogn.no

Hardanger Fartøyvernsenter Norheimsund <http://www.fartoyvern.no/>

Vegviser til norsk kystkultur <http://www.kystkulturlosen.no>

Kai Lindes båtbyggeri Rognan <http://www.kailinde.no>

Bjørklund Jarle ”Sognabåtane” <http://www.baat.aller.no>

Den Norske Turistforening <http://www.turistforeningen.no>

Friluftsrådenes Landsforbund <http://www.friluftsrad.no>

Fjord Rowing Norway <http://frn.no/>

Dansk Forening for Rosport <http://www.roning.dk> –

Kartutklipp i rapporten. <http://www.sognekart.no>